

Уилям Шекспир
Ромео и Жулиета
Трагедия*

[* Оригинално название на драмата е „The Tragedy of Romeo and Juliet“ – „Трагедия за Ромео и Жулиета“. В оригинала някои от имената са оцветени по английски (Капулет, Монтегю, Ромео, Джулиет, брат Лоуренс и др.) – за главните от тях бе оставена наложилата се вече у нас италианска форма.]

> ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

ЕСКАЛ – княз на Верона
ПАРИС – млад дворянин, родственик на княза
МОНТЕКИ, КАПУЛЕТИ – глави на две враждуващи семейства
СТАРЕЦ – от семейството на Капулети
РОМЕО – син на Монтеки
МЕРКУЦИО – родственик на княза и приятел на Ромео
БЕНВОЛИО – племенник на Монтеки и приятел на Ромео
ТИБАЛТ – племенник на синьора Капулети
БРАТ ЛОРЕНЦО, БРАТ ДЖОВАНИ – монаси-францисканци
БАЛТАЗАР – слуга на Ромео
САМСОН, ГРЕГОРИО – слуги на Капулети
ПИЕТРО – слуга на дойката на Жулиета
АБРАМ – слуга на Монтеки
АПТЕКАР
ТРИМА СВИРАЧИ
ПАЖ НА ПАРИС
ДРУГ ПАЖ НА ПАРИС
ОФИЦЕР
СИНЬОРА МОНТЕКИ – съпруга на Монтеки
СИНЬОРА КАПУЛЕТИ – съпруга на Капулети
ЖУЛИЕТА – дъщеря на Капулети
ДОЙКА на Жулиета
ХОР
Граждани на Верона, сродници на двете семейства, маскирани лица, пазачи, стражи, слуги.

Място на действието: Верона; Мантуа.

> ПРОЛОГ

Влиза Хорът*.

[* Хор – така в Шекспировия театър се наричал актьорът, който произнасял текста на пролога, помагаш на зрителите да разберат правилно пиесата.]

ХОРЪТ
Два рода равно знатни от Верона,
чиято красота е тук пред вас,
отново нарушавайки закона,
проливат близна кръв със вражи бяс.
Двамина млади през стени от злоба
обикват се под гибелна звезда
и таз любов, отвела ги до гроба,
погребва с тях и кръвната вражда.
Със жребия на тез нещастни двама

и спора бащин, към страстта им глух,
във хода на два часа тази драма
ще занимае тънкия ви слух.
Където тя не е дотам добра,
дано помогне нашата игра!

N Излиза.

> ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

>> ПЪРВА СЦЕНА

N Верона. Площад.

N Влизат Самсон и Грегорио, въоръжени с щитове и мечове.

САМСОН

Казвам ти, Грегорио, няма да им цепим басма!

ГРЕГОРИО

Разбира се! Да не сме им шивачи!

САМСОН

Искам да кажа, че трябва да се пазят от всяко нещо, което би ме
вбесило!

ГРЕГОРИО

Да, от бесилото трябва да се пазиш.

САМСОН

Ха, аз, като кипна, меча бързо го вадя!

ГРЕГОРИО

Бързо го вадиш, бавно кипваш.

САМСОН

Щом видя някое псе от дома на Монтеки, веднага се раздравам!

ГРЕГОРИО

Искаш да кажеш: „Раз, и драсвам“?

САМСОН

Когато да срещна от тези кучета — жена, мъж, все едно, — ще мина
откъм стената!

ГРЕГОРИО

Защото си кекав. Само слабите ги притискат до стената.

САМСОН

И затова слабия пол ние си го притискаме към стените. Тези от
прислугата на Монтеки, ако са мъже — далеч от стената, а ако са жени —
хайде към нея!

ГРЕГОРИО

Кавгата е мъжка — само на господарите и на слугите им.

САМСОН

Няма значение. Аз ще бъда безжалостен! Като свърша с мъжете, ще се
заема с момите. До една ще ги изпребия!

ГРЕГОРИО

Ще изпребиеш момите?

САМСОН

Пребия или пробия. Разбирай го по свой вкус.

ГРЕГОРИО

Тези, дето ще го вкусват, те трябва да разберат нещо.

САМСОН

Ще разберат много, докато им ставам, щом минат, не се бой! Ти ме знаеш, че съм добро парче месо.

ГРЕГОРИО

Добре че не си риба – щеше да бъдеш маринована хамсийка. Хайде, вади сечивото си! Двамина Монтекиевци пристигат.

N Влизат Абрам и Балтазар.

САМСОН

Ето го измъкнато. Предизвикай ги! Аз съм зад теб.

ГРЕГОРИО

За да се криеш зад гърба ми, а?

САМСОН

Не се бой за мен!

ГРЕГОРИО

За себе си се боя, че ще офейкаш, докато се обърна.

САМСОН

По-добре законът да бъде на наша страна. Да ги оставим те да почнат.

ГРЕГОРИО

Като минем край оня, ще го изгледам зверски. Нека го вземе, както иска.

САМСОН

Не както иска, а както му стиска. Аз пък ще им покажа пръст – ако го изтърпят, ще е срам за тях.

АБРАМ

На нас ли показвате пръст, господине?

САМСОН

Аз си показвам пръст, господине.

АБРАМ

На нас ли показвате пръст, питам?

САМСОН _ (настрани, към Грегорио) _

Ако кажа „да“, законът откъм нас ли ще е?

ГРЕГОРИО _ (настрани, към Самсон) _

Не.

САМСОН

Не, не показвам пръст на вас, господине. Просто си показвам пръст.

ГРЕГОРИО

Кавга ли търсите, господине?

АБРАМ

Кавга ли? Не, господине.

САМСОН

Защото, ако търсите кавга, господине, аз съм насреща! Моят господар не е по-лош от вашия!

АБРАМ

Но не е и по-добър!

САМСОН

Може.

N Влиза Бенволио.

ГРЕГОРИО

Кажи, че е по-добър! Един роднина на господаря иде насам!

САМСОН

Да, по-добър е, господине!

АБРАМ

Лъжеш!

САМСОН

Вън мечовете, ако сте мъже! Грегорио, не забравяй страшния си удар!

N Бият се.

БЕНВОЛИО

Веднага спрете! Шпаги настрани!

Глупци, незнаещи защо се бият!

N Влиза Тибалт.

ТИБАЛТ

И ти със гола шпага сред слугите?

Бенволио, насам се обърни

и виж смъртта си!

БЕНВОЛИО

Аз ги разтървавам!

Скрий шпагата, Тибалт, или със нея

ми помогни да въдворим мира!

ТИБАЛТ

Извадил шпага, а за мир говори?

Аз мразя тази дума, както мразя

Лукавия, Монтеките и теб!

Брани се, пъзльо!

N Бият се.

N Влизат неколцина Граждани с тояги и алебарди.

ГРАЖДАНИ

С тояги! С алебарди! Удряй! Бий!

Монтеки, Капулети — както дойде!

N Влиза Капулети — по роба — заедно със Синьора Капулети.

КАПУЛЕТИ

Ха! Бой? Донесте дългия ми меч*!

[* „...дългия ми меч...“ — По времето на Шекспир дългите средновековни мечове били излезли вече от употреба. Детайлът намеква за старостта на Капулети.]

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Не меч, а патерица ти е нужна!

КАПУЛЕТИ

Аз казах — меч! Виж стария Монтеки
как дръзко маха своя срещу мен!

N Влизат Монтеки и Синьора Монтеки.

МОНТЕКИ

Ах, капулетска смет!... Недей ме дръж!

СИНЬОРА МОНТЕКИ

Ще ме послушаш, ако си ми мъж!

N Влиза Княз Ескал*, следван от свитата си.

[* _Княз Ескал_ — описваните събития са се случили, според легендата, в началото на XIV в., когато Верона била управлявана от Бартоломео дела Скала. Оттук измененото име Ескал.]

КНЯЗЪТ

Размирици! Врази на тишината,
със кръв съседска осквернили шпаги!...
Кому говоря?... Хора-зверове,
които огъня на своята разпра
гасите със потоци кръв, шуртящи
от жилите ви!... Чувате ли, хей!
Под страх от тежки мъки, незабавно
махнете от ръце окървавени
позорното оръжие и чуйте
заповедта на гневния ви княз!
Трикратно вече в три безумни свади,
възникнали от думичка въздушна,
все вие, Капулети и Монтеки,
разтърсвате стъгдите на града ми
и карате достойните веронци,
съблекли тежки роби, с алебарди,
разядени от мирната ръжда,
враждата, вас разяла, да смирят.
Ако отново причините смут
из тези улици, ще го платите
с цената на живота си! За днеска
по домовете да си идат всички!
Вървете вие е мене, Капулети,
а вий, Монтеки ще ми се явите
следобед във двореца Вилафранка*,
където правосъдие раздавам,
за да узнаете какво е мойто
решение по случката. Повтарям,
под страх от смърт, разпръсвайте се всички!

[* _Вилафранка_ – град близо до Верона.]

N Излизат всички освен Монтеки, Синьора Монтеки и Бенволио.

МОНТЕКИ

Кой пак раздуха старата ни ежба?
Вий, племеннико, бяхте ли, когато
започна всичко?

БЕНВОЛИО

Не. Като пристигнах,
слугите – вашите и на врага ви –
се вече биеха. Измъкнах шпага,
за да ги разтърва. Но в този миг
се появи горещият Тибалт
и шпагата си, сипейки обиди,
размаха над главата си, така че
накара ветровете невредими
подигравателно да го освиркат.
Докато ний разменяхме атаки,
прииждаха все нови помагачи,
но, слава Богу, князът най-подир
възстанови разкъсания мир.

СИНЬОРА МОНТЕКИ

О, де е син ми? Радвам се, че той
не е участвал в този кървав бой.

БЕНВОЛИО

Госпожо, тази сутрин, час преди
божественото слънце да надзърне
на изтока през златния прозорец,
от лошо настроение подтикнат,
навън излязох и като минавах
през старите смокинови градини
на запад от града, видях Ромео
да се разхожда в сумрака самичък.
Запътих се към него, ала той
ме забеляза и се скри в гъстака.
За чувствата му съдейки по своите,
аз, който – сам на себе си дотегнал –
най-много исках да намеря кътче,
където друг най-малко ще ме търси,
последвах собствената си тъга,
наместо неговата да изследвам
и с тайно удоволствие избягнах
тоз, който явно бягаше от мен.

МОНТЕКИ

Нерядко той е бивал виждан там
да умножава със горчиви сълзи
росата утринна и да прибавя
към парите й своите въздишки;
а слънцето щом почне да разтваря
завесите, които затъмняват
леглото на Аврора, моят син,
странейки от деня, се връща вкъщи,
усамотява се във своята стая,
капаци и врати затваря плътно
и си създава втора дневна нощ.

Тез навици ще му докарат гибел,
ако съвет разумен от страни
причината за тях не отстрани.

БЕНВОЛИО
А тя коя е, благородни вуйчо?

МОНТЕКИ
Уви, не зная. Той я пази в тайна.

БЕНВОЛИО
Самия него питахте ли?

МОНТЕКИ
Питах
и лично, и посредством близки хора,
но той за свой съветник е избрал
единствен себе си – съветник, който
не знам доколко заслужава вяра, –
а към останалите е потаен
и недостъпен като млада пъпка,
която подъл червей е загризал,
преди листенца нежни да разтвори
за пролетния лъх и да приветства
светлика слънчев с първата си прелест.
Недъга му да можех да отгатна,
церил го бих с охота като тая,
с която дия днес да го узная.

N Влиза Ромео.

БЕНВОЛИО
Той иде тук. Отивайте си, моля!
След малко, вярвам, нещичко ще знам.

МОНТЕКИ
Дано успеете във тази роля
на изповедник. Тръгвайте, мадам!

N Излиза заедно със Синьора Монтеки.

БЕНВОЛИО
Добрутро, братовчеде!

РОМЕО
Как, нима е
все още в пелените си денят?

БЕНВОЛИО
Сега би девет!

РОМЕО
Времето се мае,
когато черни мисли ни гнетят...
Не беше ли баща ми тук сега
и где така внезапно той избяга?

БЕНВОЛИО
Отиде си. Кажи: каква тъга
Ромеовете часове разтяга?

РОМЕО

Тъга по туй, което съкращава –
щом имам го – тез същи часове.

БЕНВОЛИО

Любов?

РОМЕО

Обратното!

БЕНВОЛИО

Вражда тогава?

РОМЕО

Любов, която без ответ зове!

БЕНВОЛИО

Уви, Амур, тъй прелестен на вид,
нерядко бива злобен и сърдит!

РОМЕО

Уви, Амур и с вързани очи,
към нас успява път да различи..
Къде ще хапнем?... Ха, следи от бой!
Не говори! До мене стигна той.
Омразата, аз виждам, действа вещо.
Но любовта и тя е страшно нещо:
любов – жестока ласка, нежен яд,
от хаоса новосъздаден свят,
пух тежък, леден пламък, болно здраве
невярваща си вяра, сън наяве –
такваз е в мене, братовчеде, тази
любов, която своя пламък мрази!
Извиквам смях, нали?

БЕНВОЛИО

По-скоро сълзи.

РОМЕО

Защо?

БЕНВОЛИО

Защото виждам, че дошъл си
по пътя на страстта до край суров.

РОМЕО

Това ще е излишък от любов:
до мъката, що тегне в мойта гръд,
щом твойта легне, ще се разплодят
без бавене! Приятелю злодей,
да размножаваш мойта скръб недей!
С въздишки страстни свода ний кадим;
опитай се да пръснеш този дим –
в миг пламъци ще лумнат от очи;
но хайде на пожара попречи –
в море от плач ще потопиш света.
Това, приятелю, е любовта.
И още: зорка лудост, тъжна радост,
горчилка адска и небесна сладост!...

Прощавай, драги!

БЕНВОЛИО

Не, Ромео! Стой!
Не ме обиждай с този отказ свой!

РОМЕО

Да, откъс! Аз откъснат съм оттук!
Какво е туй „Ромео“? Празен звук!

БЕНВОЛИО

Кажи ми искрено, коя е тя?

РОМЕО

А мога ли без искри да пламтя?

БЕНВОЛИО

Не, без шега!

РОМЕО

Ти казваш на болника
„не, без шега“ свещеника да вика!
Една жена аз любя с огнен плам!

БЕНВОЛИО

Това, че е жена, улучих сам!

РОМЕО

Дали улучи колко е прекрасна?

БЕНВОЛИО

По-лесно се улучва цел по-ясна.

РОМЕО

Тук не улучи: тя като Диана*
е в ризница от девственост изляна,
в която малкият Амур, уви,
напразно все стрелите си криви.
За нежни речи тя преграда има,
за жарък взор не е възпламенима
и безнадеждно скутът ѝ закрит е
за златото, подкупващо светците.
Да, тя богата откъм красота е,
но на земята ще я завещае!

[* _Диана_ (мит.) — римска богиня на лова. Покровителка на девствениците.]

БЕНВОЛИО

Обет е дала за моминство строго?

РОМЕО

И тъй, пестейки се, прахосва много,
защото своя чар като сковава,
от този чар потомците лишава.
Красива, скромна — мен тя хвърли в ада,
за да спечели рая си в награда,
и ей ме: жив, но по безкръвен начин
убит от нейния обет безбрачен!

БЕНВОЛИО

Послушай мене: забрави за нея!

РОМЕО

Ти искаш да забравя да живея?

БЕНВОЛИО

Отгледай се за други красоти
наоколо!

РОМЕО

Не, тъй насочваш ти
към нея дважд по-силно мисълта ми:
нали под маски прелестните дами
към себе си по-силно ни влекат,
защото, скрит зад черното, ликът
е в спомена ни с двойна красота;
не помни ли дважд по-красив света
тоз, който е останал без очи?
И най-красивата ми посочи –
ликът ѝ чуден ще ми спомня само
за мойто чудо, двойно по-голямо!
Прости! За мен не ще намериш лек!

БЕНВОЛИО

Ще го намеря, да не съм човек!

N Излизат.

>> ВТОРА СЦЕНА

N Улица.

N Влизат Капулети, Парис и Слуга.

КАПУЛЕТИ

Залог Монтеки внесе равен с моя,
и мисля, че за старци като нас
не е тъй трудно да живеят в мир.

ПАРИС

Еднакво сте на почит двама вие
и странна е враждата ви. Но, моля,
какво ще кажете за мойта просба?

КАПУЛЕТИ

Ще кажа туй, което вече казах.
Детето ми живота не познава
и няма четиринадесет години.
Ще трябва мраз дважд листи да попари,
дорде узрее тя за годечари.

ПАРИС

По-млади зная плод щастлив да връзват.

КАПУЛЕТИ

По-млади съхнат, като тъй избързват!
Земята взе ми всичко освен нея,
от нейната надежда аз живея;
затуй за нея може да се каже,
че е надеждна, пренадеждна даже.

Но вие, Парис, време не губете,
с ухажване сърцето й пленете,
защото моят глас ще избере
сред тези, на които тя се спре.
Таз вечер за годишния ни бал
приятели най-скъпи съм избрал –
увеличете пьстрия им рой
със едного, когото чувствам свой.
Вий първи сте поканен, то се знае.
Елате и пред вас ще засияе
цял рой от земни светила, чието
трептение ще освети небето.
От радостта, която всеки млад
изпитва, щом Април, облечен в цвят,
със смях подгони куцащата зима,
от тази радост и за вас ще има
в моминския цъфтеж на моя дом.
Със взор и слух избирайте и щом
се спрете на една, да бъде тя!
И мойто чедо между тез цветя
ще е едно. От скромните, уви!
Елате с мене.

N Към Слугата, като му дава бележка.

А пък ти върви
и съобщи на всички в този списък,
без да забравяш за поклона нисък,
че тази вечер, щом се спусне мрака,
домът на Капулетите ги чака!

N Излиза, следван от Парис.

СЛУГАТА

„Съобщи на всички в този списък!“ Има дума: общарят да си държи
метъра, шивачът – калъпа, рибарят – четката, бояджията – мрежата. А аз
какво да си държа? Кара ме да съобщавам по този списък, когато първо
трябва някой на мен да съобщи какво е написал в него, който го е писал!
Къде да намеря грамотни да ми го разчетат?... Ха, тъкмо навреме!

N Влизат Бенволио и Ромео.

БЕНВОЛИО

Клин клин избива. Заем плаща заем.
Нов огън стария задушва в дим.
Когато от въртене се замаем,
в обратната посока се въртим.
Ти влей в очите си зараза нова
и ще убиеш старата отрова!

РОМЕО

Живовлякът и той добре ни пази.

БЕНВОЛИО

Какъв живовляк?

РОМЕО

Ами при зарази,
при драскотинка или пръст подут.

БЕНВОЛИО

Ромео, какво бърбиш? Ти си луд!

РОМЕО

Не съм, но съм държан във тъмнина
по-зле от луд, завързан, без храна,
измъчван, бит...* Какво желаш, драги?

[* „... и държан във тъмнина... завързан, без храна, измъчван, бит...“ –
едно свидетелство за начина, по който били „лекувани“ лудите по
Шекспирово време.]

СЛУГАТА

Да ви поживи Господ, господине. Умееете ли да четете, а?

РОМЕО

Да – своя жребий в тома на скръбта.

СЛУГАТА

Може да сте го научили наизуст и затова. Кажете, моля ви се,
умееете ли да прочетете всичко, като го видите?

РОМЕО

Щом буквите му и езика знам.

СЛУГАТА

Добре че го признахте. Много ви здраве!

РОМЕО

Не бързай, драги! Мога да чета.

Н Чете.

„Синьор Мартино с жена му и дъщерите му, граф Анселмо и красивите
му сестри; уважаемата вдовица на Витрувио; синьор Плаченцио и милите му
племеннички; Меркуцио и брат му Валентин, моят чичо Капулети с жена му и
дъщерите; прекрасната ми племенница Розалина; Ливия; синьор Валенцио и
братовчед му Тибалт; Лучио и веселата Елена.“

Отлично общество. Къде ги каниш?

СЛУГАТА

У нас.

РОМЕО

Къде „у вас“?

СЛУГАТА

Вкъщи. На вечеря.

РОМЕО

Но в чия къща?

СЛУГАТА

На господаря, чия?

РОМЕО

Прав си, трябваше първо за него да те запitam.

СЛУГАТА

Аз ще ви го кажа и без да питате. Моят господар е богатият синьор
Капулети и ако вие не сте от дома на Монтеките, заповядайте довечера да

му обърнете една чашка! Да ви поживи Господ!

N Излиза.

БЕНВОЛИО

На този празник твойта Розалина
ще бъде роза сред една градина,
цъфтяща от веронски красоти.
Да идем там! Със тях сравни я ти
и в погледа ти своята избрана
ще стане изведнъж от лебед – врана.

РОМЕО

О, кажат ли го тези две зеници,
тъй често давени и все пак живи,
да пламнат като явни еретици
за богохулства и слова лъжливи!
Не може друга чар такъв да има!
Не, моята любов е несравнима!

БЕНВОЛИО

Не несравнима. Само несравнена.
Видял си я от други отделена,
но ако дойдеш с мене, ново чудо
ще сложим на отсрещното ѝ блюдо
и вярвай, то за миг ще наклони
на взора ти кристалните везни.

РОМЕО

Ще дойда не на лов за образ нов,
а за да зърна своята любов!

N Излизат.

>> ТРЕТА СЦЕНА

N Стая в дома на Капулети.

N Влизат Синьора Капулети и Дойката.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Къде е дъщеря ми? Нека дойде!

ДОЙКАТА

Извиках я. Това е вярно, както
че на дванайсет още бях мома!
Хей, агънце! Хей, пиле! Где се дяна
това девойче? Де си, Жулиета?

N Влиза Жулиета.

ЖУЛИЕТА

Защо ти трябва?

ДОЙКАТА

Майка ти те вика.

ЖУЛИЕТА

Какво ще заповядате, мадам?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Ела насам!... Ти, дойке, остави ни да поговорим... Или не! Пстой! Като размисля, май е по-добре и ти да слушаш. Дъщеря ми, знаеш, е вече стигнала известна възраст...

ДОЙКАТА

Известна я! На мен ако не е известна до минутка! Аз, която...

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Да. Тя навършва скоро четирнайсет...

ДОЙКАТА

От тези зъби четирнайсетте — макар че само четири май са те — залагам, че на четирнайсет точно ще стане не след много! Още колко остава до Петровден?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Две недели.

ДОЙКАТА

След две недели, значи, през нощта срещу Петровден тя ще стане точно на четирнайсет. С моето Сузанче — мир на праха ѝ! — двете нали бяха връстнички с нея. Бедното ми чедо, не съм го заслужавала! Та, казвам, в нощта срещу Петровден тя ще стане на четирнайсет. Толкоз, няма грешка! Сега сме единайстата година от земетръса, а добре си спомням, че я отбих на него точно ден. С пелин си бях намазала зърното и бях я взела в скути до зида на гълъбарника; седим на припек — вий двамата със господаря бяхте отишли в Мантуа — и изведнъж, като ѝ догорча, че като писна, глупачето, и точно в този миг се люшна оня ми ти гълъбарник, така че не разбрах сама кога съм хукнала да бягам! Единайсет години са изтекли оттогава. Тя вече бе проходила — какво ти проходила! — търчеше като зайче и даже ден преди това ѝ беше изскочила цицина на челцето; а мъж ми — царство му небесно, той обичаше шегите! — я повдигна и вика: „Сега падай по очи; когато порастеш, по гръб ще падаш. Ще падаш ли? А, Жули?“ и, ей Богу, това фъндъче спря да се дере и каза: „Да!“ Като помислиш само: случайни думички, а пък се сбъдват! Ще си го спомням, докато съм жива!

„Ще падаш ли? А, Жули?“ А то: „Да!“

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Добре, разбрахме го. Сега мълчи!

ДОЙКАТА

Мълча, госпожо. Само че отвътре
надува ме, като си спомня само
как млъкна изведнъж и каза: „Да!“
А, честна дума, буцата й беше
като яйце на млад ерген. Огромна
цицина, казвам ви! А пък мъжът ми:
„Когато порастеш, по гръб ще падаш.
Ще падаш ли? А, Жули?“ А пък то
веднага млъкна и му казва: „Да!“

ЖУЛИЕТА

И ти млъкни, бърбивке без юзда!

ДОЙКАТА

Добре, ще млъкна. Бог да ти помага!
Ти стана най-чудесната от всички,
които съм откърмила. Дано
дочакам щастието да те видя
омъжена, не искам нищо друго!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

„Омъжена.“ По този въпрос те викнах
да ти говоря. Как си мислиш, дъще:
не е ли вече време за венчило?

ЖУЛИЕТА

Не съм мечтала за подобна чест.

ДОЙКАТА

Да, точно чест! Ако не бях ти дойка,
бих казала, че цицала си мъдрост!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

А време е за сватба да помислиш.
По-млади и от теб девойки знатни
са вече задомени и със рожби.
Самата аз бях вече твоя майка
на възрастта, в която ти, Жулиета,
все още се момееш. Но накратко:
граф Парис иска твоята ръка.

ДОЙКАТА

Ах, Жуленце, това се казва мъж!
Красив и нежен. Сякаш е от восък!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

По-чуден цвят Верона не познава!

ДОЙКАТА

Да, точно цвят! Да, честна дума, цвят!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Но ти кажи: на този красив младеж
желаш ли ръка да подадеш?

Той днес ще е на гости у дома –
във тома на лицето му сама
ти ред по ред усърдно прочети
на красотата нежните черти
и ако яснота не ти достига
във някой ред на тази ценна книга,
търси разгадката за всеки спор
в тълковника на бистрия му взор.
На този сборник, дъще, чист и скъп,
му липсват две корици, един гръб –
ти ценността му, скъпа, опази я
във своята изящна подвързия!
Цени се двойно книгата, когато
и разказът, и скобките са злато,
а Парис теб ще те обогати,
без нещо свое да загубиш ти.

ДОЙКАТА
Какво? Да губи тя? О, Боже прави!
Напротив, много скоро ще прибави!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Кажи, ще го погледнеш ли с любов?

ЖУЛИЕТА
Ако почувствам във сърцето зов.
Но волност на очите си ще дам
дотам, додето е угодно вам.

N Влиза Слуга.

СЛУГАТА
Господарко, гостите са посрещнати, трапезата – сложена, ваша
милост – очаквана, госпожицата дирена, дойката – попържана; изобщо вкъщи
е пъкъл същи. Слизайте, моля ви!

N Излиза.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Върви! Ще те последваме веднага.
Граф Парис чака. Тръгвай с мене, драга!

ДОЙКАТА
Върви, дете, и своето графче дръж!
Жената – денем, нощем – иска мъж!

N Излизат.

>> ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

N Улица.

N Влизат Ромео, Меркуцио, Бенволио с неколцина младежи, маскирани и
носещи факли.

РОМЕО
Какво решаваме? Дали да почнем
с приготвената реч, или да влезем
без много извинения, направо?

БЕНВОЛИО

Брътвежите излязоха от мода.
Ще минем без Амур, очи превързал
и глупаво към дамите насочил
татарски лък от шарено дърво
като хлапе, поставено да пази
от гарги лозето; и без да бъдем
предшествани от пролог, издърдорен
с ухо към подсказвана. Ние нека
му тропнем една джига*, а пък те
да ни жигосват, както им се ще
за грубостта!
[* _джига_ — бърз танц, популярен по Шекспирово време.]

РОМЕО

Не ми е днес до танци.
На мене дайте ми да нося факла.
Понеже мрачен съм, ще ви посветя.

МЕРКУЦИО

А, не, Ромео, ще танцуваш с нас!

РОМЕО

На вас е леко в тези обувки бални,
а мен ми тегнат мисли погребални
надолу към земята.

МЕРКУЦИО

А крилцата
на Купидон? Нали си влюбен ти —
вържи си ги и леко полети
насам-натат!

РОМЕО

Но там е, че той сам
с крилата си наместо да ме вдигне,
свали ме със стрелата си на място!
Любов, теглото ти едва издържам,
така съм хлътнал в тебе!

МЕРКУЦИО

А я караш
тя да издържа твоето тегло,
когато хлътваш в нея, толкоз нежна!

РОМЕО

Кой? Любовта? Не, тя към мен е груба
Боде ме тя жестоко като трън!

МЕРКУЦИО

Щом тя за теб е трън, ти глог бъди!
Щом тя боде и ти я набоди!...
Подайте ми калъфка за лицето!
Муцуна връз муцуната! Сега
на грозотата ми и да се смеят,
таз маска вместо мен ще се черви!

БЕНВОЛИО

Напред! Похлопайте на този вход
и влезем ли, веднага всеки в танца!

РОМЕО

Аз искам факла. Радостните нека
рогозките с пети да гъделичкат –
аз следвам мъдростта от старини:
„Тоз, който свети, гледа отстрани.“
Играта е добра, но аз съм вънка!

МЕРКУЦИО

Не вънка си, а вътре до ушите
в бездънното тресавище на своята –
със извинение – любов, отдето
ний за опашката ще те измъкнем!
Върви, върви! Хабим по светло факли!

РОМЕО

Сега е нощ.

МЕРКУЦИО

Аз казвам, господине,
че от умуване нощта ще мине.
Най-умното накрая си остава:
по-малко ум и повече забава!

РОМЕО

Този път не ми се вижда умно то.

МЕРКУЦИО

А можеш ли ни обясни защо?

РОМЕО

Сънувах сън.

МЕРКУЦИО

И аз!

РОМЕО

Какъв? Кажи!

МЕРКУЦИО

Такъв: че сънищата са лъжи!

РОМЕО

Не, те предсказват истински неща.

МЕРКУЦИО

Разбрах – при теб била е през нощта
Кралица Маб*. Това е таз, която
[* _Кралица Маб_ – царица на феите; фантастичен персонаж от
келтските народни поверия. Тя бабувала на феите, тоест помагала за
раждането на сънищата.]

бабува на останалите феи.
На ръст е като фигурката дребна,
изрязана в ахатовия пръстен
на някой член на общински съвет;
понесена от впряг пращинки, тя
препуска всяка нощ по носовите
на хъркащите. Нейната каляска
е лешник, издълбан от чичо Червей
и майстор Катеричко, открай време

доставчици придворни на коли
за феите; отгоре вместо сенник
тя има две крилца на водно конче,
за спици служат ѝ крака на паяк,
а паяжинни нишки — за юзди;
хамутите ѝ са от лунен блясък,
а пък камшикът ѝ — от кост на бръмбар
с привързан звезден лъч; едно комарче
на капрата седи в ливрея сива,
по-дребничко от кръглите живинки,
които между пръстите се вдят
на мързеланите. Тъй всяка нощ
Кралица Маб препуска, без да спира,
през мозъци на влюбени — и те
сънуват нежности; по колена
на царедворци — и насън те виждат
отличия; по пръсти на юристи —
и те броят в съня си хонорари;
по устни на моми — и те бълнуват
целувки цяла нощ (и туй не стига,
но пришки им издува Маb, задето
са лакоми за сладки); някой път
Кралицата препуска по носа
на дърт сановник и на него в миг
му се присънва подкупче богато;
след туй с опашка на прасе-сукалче
носа на пастора погъделичква
и нему се привиждат нови служби;
а други път по гърлото минава
на спящ войник и той сънува в миг
велико колене на враговете,
засади, пробиви, испански шпаги,
наздравици направо от ведрото,
бой барабанен... и от него стреснат,
набързо изругава две молитви,
обръща се на другата страна
и пак захърква; Маb е таз, която
играе си да счепква конски гриви
и нощем прави възли във косите
на рошлите, та те да си докарват
нещастия, когато ги развържат;
и тя натиска в тъмното момите,
щом те заспят по гръб, и тъй ги учи
да носят онуй бремене, от което
се бременее; Маb е тази...

РОМЕО

Стига!

Меркуцио, говориш празни думи!

МЕРКУЦИО

А как да бъдат пълни те, когато
говоря ви за сънищата, тези
чада на празна леност, оплодена
от празната фантазия, която
е по състав от въздуха по-тънка,
а по менливост — по-непостоянна
от този вятър, който преди малко
е милвал хладно-мраморната гръд
на Севера, но охладял към нея,

с презрение в миг казва: „Фу!“ и хуква
към тънещия в росна нега Юг!

БЕНВОЛИО

Тоз вятър май отвлече ни далече
и за вечеря закъсняхме вече.

РОМЕО

Пък аз боя се, че сме подранили.
Душата ми предчувства, че там горе
звездите готвят ми неясна участ,
която тази нощ ми дава в заем
тъй весела забава, за да може
след туй във кратък срок да ми измъкне
като жестока неустойка този
немил живот, заключен във гръдта ми.
Но нека води ме по своя воля
кормчията на моята съдба!
Да влизаме без страх, макар незвани!

БЕНВОЛИО

Това се иска! Бийте, барабани!

N Излизат.

>> ПЕТА СЦЕНА

N Зала в дома на Капулети.

N Влизат свирачи и слуги.

ПЪРВИ СЛУГА

Къде е този Топитиган, та не помага в оправянето? Той ще се мръдне
да прибере чиния, да остърже паница!

ВТОРИ СЛУГА

Не е работа, когато цялото миене е легнало на ръцете на двама, и
те с немити ръце!

ПЪРВИ СЛУГА

Отнеси столовете, дръпни масата за сервиране и се погрижи за
сребърните прибори!... И виж там, сложи настрана едно парче марципан; и
ако си приятел, намигни на вратаря да пусне Нели и Сузи Точилката...
Антони! Топитиган!

ТРЕТИ СЛУГА

Ей ме! Какво има?

ПЪРВИ СЛУГА

Има, че те няма! А в салона те чакат, търсят, викат и ругаят.

ТРЕТИ СЛУГА

Човек не може да е навсякъде. Но хайде, момчета, по-живо! На тоя
свят — пот, на оня — живот!

N Излизат.

N Влизат Капулети, Синьора Капулети, Жулиета, Тибалт, Дойката и
маскираните гости, между които е Ромео.

КАПУЛЕТИ

Здравейте, господа! Добре дошли
на празника ни! Дамите, които
не страдат от мазоли на краката,
готови са да потанцуват с вас!
Ха-ха, госпожички, сега да видим
коя ще каже „не“ на господата!
Рече ли, все едно, че казва: „Имам
мазол на кутрето.“ Ха-ха, сега
настъпих ви мазолчетата, а?...
Добре дошли, младежи! Ех, и аз
съм носил маска и съм шепнел нежно
в ушенца на красавици такива
едни неща! Но време, време, време!...
Синьори, смело! Музиката, почвай!

N Музика. Танц.

Освободете пода! Ха, така!
А вий, госпожици, не го щадете!
Ленивци, дайте още светлини!
Тез маси вълн! Добре! И загасете
камината! Така ще се сварим...
Таз ваша изненада, млади гости,
е истински навременна!... Чудесно!
Седнете братовчеде Капулети!
Не сме за танци ний. От колко време
не сме били на маскен бал със вас?

ДРУГИЯТ КАПУЛЕТИ
Ей Богу, има тридесет години!

КАПУЛЕТИ
Какво говорите! Не, няма толкоз.
От Петдесетницата, на която
Лученцио се задоми – тогава
маскирахме се, спомням си добре, –
да са изтекли двадесет и пет!

ДРУГИЯТ КАПУЛЕТИ
Не, повече са. Син му е на трийсет.

КАПУЛЕТИ
Е, как на трийсет! Преди две години,
отлично знам, не беше пълнолетен!

РОМЕО _ (към един слуга) _
Коя е дамата, обогатила
ръката на синьора, ето там?

СЛУГАТА
Не мога да ви кажа, господине.

РОМЕО
Тя факлите край нея учи как
да осветяват околния мрак
и върху плюша на нощта сияе,
като че ли брилянтна обица е,
висяща на ухо на чернокож!
О, незаслужен от света разкош!

Дори сред тез красавици подбрани
тя сякаш гълъбица е сред врани!
Ще проследя след танца де отива
и тази длан ще приюти щастлива
свештенята на нейната ръка!
Обичал съм? Твърдах, че е така,
но, Господи, отде тогаз да зная,
че е възможна хубост като тая?

ТИБАЛТ
Монтеки е! Познах го по гласа!...
Донес ми шпагата!... И как посмял е,
промъкнал се под маска, да се гаври
със празника на знатния ни дом?
Не ще е грях, кълна се в чест и род,
ако му взема мръсния живот!

КАПУЛЕТИ
Какво ти е, Тибалте? Буйстваш пак!

ТИБАЛТ
Един Монтеки, вуйчо! Мръсен враг
дошъл е във дома ви, безобразник,
за да скверни семейния ни празник!

КАПУЛЕТИ
Прилича ми на младия Ромео.

ТИБАЛТ
Да, гадният Ромео, точно той е!

КАПУЛЕТИ
Любезни племеннико, остави го!
Държи се той достойно и учтиво
и — нека си признаем — във града
говори се навсякъде, че бил
високонравствен и възпитан момък.
Не ща — дори за цялата Верона! —
да бъде оскърбен във моя дом.
Затуй спокойствие! Не го закачай
и ако волята ми тачиш ти,
бъди любезен и не се мръщи —
за празник не върви такава злост.

ТИБАЛТ
Върви, щом имаме подлец за гост!
Не мога да го изтърпя!

КАПУЛЕТИ
Какво?
Я, гледай го, хлапака! Той не можел!
Пък аз ти казвам: трябва! Или ти си
във тази къща господарят, а?
Петле! Ще ми разстройва празненството!
Той ще командва! Той е главен тук!

ТИБАЛТ
Но, вуйчо, срамно е!

КАПУЛЕТИ

Т и ще мълчиш!

Нахален момчурляк, я виж го ти!
Това ще ти излезе през носа!
На мен ще възразява!... Браво! Браво!
На място казано! Така ви искам!...
Ти, сополанко, ще кротуваш или...
Я, още светлини!... Не те е срам!
Аз ще ти дам да разб... По-живо, хайде!

ТИБАЛТ

Гневът ми твърд запрет насилствен среща
и прави в мен да ври кръвта гореща
Неканенико, смей се и играй –
меда със жлъчка ще платиш накрай

N Излиза .

РОМЕО

Ако ръката ти, светиньо плаха,
съм осквернил със грубата си длан,
дай устните ми като два монаха
да ти платят с целувка свята дан!

ЖУЛИЕТА

Поклоннико смирен, недей кори ти
ръката си, простена и така –
ръцете на светците са открити
затуй, да ги докосваме с ръка.

РОМЕО

Светиньо, а защо ни са тез устни?

ЖУЛИЕТА

Поклоннико, за да се молим с тях.

РОМЕО

И моите молят те да им отпусне
светинята един безгрешен грях!

ЖУЛИЕТА

Светините към нас не дават знак.

РОМЕО

Но често благосклонни са все пак!

N Целува я .

О, чувствам, че грехът ми опростен е!

ЖУЛИЕТА

Ала светинята го стори свой!

РОМЕО

Упрекваш ме. Тогава пак във мене
да дойде той!

N Целува я .

ЖУЛИЕТА

Сега са два на брой!

ДОЙКАТА
Вървете, мила! Майка ви ви дири.

РОМЕО
Коя е майка й?

ДОЙКАТА
Коя ще бъде!
Стопанката на тази къща, момко.
Жена добра и умна, и почитена.
Пък аз съм дойката на дъщеря й –
с която си говорихте сега.
За сведение, който я получи, –
ще пипне тежичка торба с монети.

РОМЕО
Какво говориш? Тя е Капулети?
Защо, защо прекрачих този праг?
Сега живот ми дава смъртен враг!

БЕНВОЛИО
Да тръгваме! Разгарът мина вече.

РОМЕО
И моето спокойствие отвлече!

КАПУЛЕТИ
Не, господа, и дума да не става!
Приготвили сме мъничка закуска...
Щом толкоз настоявате, добре.
Благодаря на всички. Лека нощ!
Слугите, още факли!... А пък ние –
в креватите, че вече стана късно.
Е, лека нощ! Отивам да си легна.

N Излизат всички освен Жулиета и Дойката.

ЖУЛИЕТА
Почакай, кой е оня там?

ДОЙКАТА
Синът
на стария Тиберио.

ЖУЛИЕТА
А оня
отляво, дето ей сега излезе?

ДОЙКАТА
Петручио. Да, той е.

ЖУЛИЕТА
А след тях,
тоз, дето не танцува ни веднъж?

ДОЙКАТА
Не го познавам.

ЖУЛИЕТА

Бягай, разузнай!...

Ако излезе, че е задомен,
саванът ще е булото за мен!

ДОЙКАТА
Ромео бил, хлапакът му с хлапак!
Наследникът на дъртия Монтеки!

ЖУЛИЕТА
Узнах го късно, за да се опазя,
обикнах го, преди да го намразя —
вещае ми — усещам — кръв и мрак
таз обич към заклетия ми враг!

ДОЙКАТА
Какво ти има? Нещо е не в ред?

ЖУЛИЕТА
О, нищо — рима от един куплет,
дочут във танца

N Глас отвън: „Жулиета!“

ДОЙКАТА
Идваме веднага...
Отидоха си. Във леглото, драга!

N Излизат.

> ВТОРО ДЕЙСТВИЕ
>> ПРОЛОГ

N Влиза Хорът.

ХОРЪТ
Една любов лежи на смъртно ложе,
а друга бърза да я наследи.
Пред Жулиета да блести не може
таз, дето тъй блестяща бе преди.
И ето ги: той себе си излива
пред кръвен неприятел в трепет плах;
а тя краде наслада примамлива
от въдица, внушаваща й страх.
Не може той открито да я среща,
тъй както правят влюбените вред;
тя длъжна е да крие страст гореща
от поглед на родител и съсед.
Но младостта прескача зид и ров
и сладка й е скришната любов!

N Излиза.

>> ПЪРВА СЦЕНА

N Улица край градината на Капулети.
N Влиза Ромео.

РОМЕО
Не, там ми е сърцето! О, върни се

към своята душа, бездушна пръст!

N Излиза.

N Влизат Бенволио и Меркуцио.

БЕНВОЛИО

Ромео! Братовчеде!

МЕРКУЦИО

Не е луд той –
кой знай от колко време нанка вкъщи.

БЕНВОЛИО

Оттук изтича, казвам ти! Видях го,
когато се прехвърли през зида.
Извикай го, Меркуцио!

МЕРКУЦИО

Не с вик –
със заклинание ще го измъкна:
Ромео! Дух! Любовнико! Глупако!
Яви ни се поне като въздишка!
Кажи „уви!“ и знак ни направи!
Един куплет мухлясал изрови!
Римувай „зов“ с „любов“ и за Венера
изкарай две-три думи от килера
на комплиментите; изнамери
нов прякор за сина й, този бог
безочлив, освен дето е безок,
улучил със лъка си Кофетуа*
и сторил от любов да се търкаля
пред някаква си просякиня краля!...
Не чува, не помръдва, знак не дава!
Преструва се, маймунът!... Чуй тогава:
заклинам те в лика на Розалина,
на устните й пламенни в кармина,
в крачето й, в бедренцата й тръпни
и в другите местенца недостъпни
в съседство с тях – веднага се яви!
[* _Кофетуа_ – африкански цар – герой на стара английска балада, –
който се влюбил в просякинята Зенелофон и се оженил за нея.]

БЕНВОЛИО

Ако те чуе, ще се разгневи!

МЕРКУЦИО

Защо? Би трябвало от гняв да пламне,
ако във нейния магичен кръг
такова заклинание извърша,
че моя дух там вътре да се бави,
додето тя сама не му направи
обратно отклинание, понеже
е паднал духом. Ако беше тъй,
разбирам да се сърди, а пък аз
във името на милата му карам
самия него да се понадигне!

БЕНВОЛИО

Той иска, скрил се във гъстака там,
да стане част от тъмнината сам.

На сляпата любов подхожда мрака.

МЕРКУЦИО

Но сляп стрелец улучва мъчно знака!
На бас ловя се, че сега е седнал
до ствол на синя слива и мечтае
любимата под нея да му капне
като плода ѝ, със чието име
девойките, когато са самички,
наричат... А, Ромео, тя да бъде
една разпукана... и тъй нататък,
а ти – един изострен присад, а?
Е, лека нощ тогава! Предпочитам
да спя във своето пухено легло
наместо в твоят походно!... Вървим ли?

БЕНВОЛИО

Вървим. Какво ще правим! Няма нужда
да търсим, който иска да се скрие!...

N Излизат.

>> ВТОРА СЦЕНА

N В градината на Капулети.

N Влиза Ромео.

РОМЕО

... Правете си шегички с бедата чужда,
като не сте я преживели вие!

N На прозореца се появява Жулиета.

Но стой, каква е тази светлина,
която от прозореца изгрява?
Той изток е, а Жулиета – слънце!
Изгрей, о, слънце, и надвий луната,
която и така е побледняла,
защото си по-хубава от нея!
Щом толкоз ти завижда, нейна жрица
недей да бъдеш вече – тя те кара
да носиш този бледосинкав цвят
на девствениците. Хвърли го ти!
О, скъпа моя! Обич моя нежна!...
Да знаеше какво е тя за мен!
Помръдва устни, но не казва нищо!
Но затова очите ѝ говорят!
Ще им отвърна! Не, премного смел съм!
Те не със мен говорят: две звезди,
най-светлите от небосвода горе
заети другаде, молба отправят
към нейните очи, да ги заместят
във сферите им временно. Какво ли
ще бъде, ако двете светли двойки
си разменят местата? Знам, звездите
пред образа ѝ ще посърнат, както
свещици сутрин; а от тези очи
небето тъй ще заструи в лъчи,
че вред ще почне лудото цвърчене
на птичките, помислили, че ден е!

О, как подпира бузка със ръчица!
Да можех, станал нейна ръкавица,
да я помилвам тъй!

ЖУЛИЕТА
О, аз горката!

РОМЕО
Говори! Тя говори!... Говори,
о, ангел лъчезарен! Да, защото
над мене ти във тъмното сияеш
като крилат вестител на небето,
когато смаяните смъртни гледат –
обърнали очите си до бяло
и падайки по гръб – как той се носи
сред бухналите облаци, поддържан
от трепкащата гръд на ветровете!

ЖУЛИЕТА
Ромео! О, защо си ти Ромео?
От род и име отречи се или
ако не щеш, любовна клетва дай ми
и аз не ще съм вече Капулети!

РОМЕО _ (настрани) _
Да й отвърна ли или да слушам?

ЖУЛИЕТА
Едничко твойто име ми е враг.
А без да си Монтеки, ти ще бъдеш
пак същият. Какво е туй „Монтеки“
Не е ръка, ни крак, ни друга част
на тялото ни. Името смени си!
Какво е едно име? Туй, което
зовем ний „роза“, ще ухае сладко
под всяко друго име. Точно тъй
Ромео и без името „Ромео“
ще пази всички свои съвършенства,
които не от името му идат.
Ромео мой, смени туй свое име
и вместо него цялата вземи ме!

РОМЕО
Взех думата ти: назови ме само
„любими мой“ и кръстен втори път,
ще бъда всичко друго, не Ромео!

ЖУЛИЕТА
О, кой си ти, под плаща на нощта
нахълтал в тайните ми?

РОМЕО
Как, светиньо,
със името си да ти кажа кой съм?
Намразих го, защото ти го мразиш.
Да бе на лист хартия, бих го скъсал!

ЖУЛИЕТА
Ушите ми не са изпили още
стотина думи, казани от тебе,

над клетвите любовни"* и ти можеш
лъжлив да се окажеш, мой Ромео!
Обичаш ли ме? Честно ми кажи!
Но ако ти си мислиш, мили мой,
че твърде лесно си ме завоювал,
ще почна да се глезя, да те мъча
и ще ти казвам „не и не"... но само
за да те карам да ме поухажваш,
а инак не, за нищо на света!...
Знам, глупаво говоря, мой Монтеки,
и може би ще ти се видят леки
обноските ми. Но повярвай, мили,
аз по-невинна съм от тез, които
умеят да изглеждат непристъпни.
По-сдържано от тях – ще ти призная
със теб се бих държала, да не беше
подслушал, без да знае, моя порив.
Затуй прости ми и недей отдава
на лекота таз моя всеотдайност,
която мракът скритен ти разкри!
[* „... Зевс дори се смей над клетвите любовни..." – цитат от
поемата на римския поет Овидий (43 г. пр.н.е. – 17 г. от н.е.) „Любовно
изкуство".]

РОМЕО

Кълна ти се в луната, посребрила
върхарите на тез градини в цвят...

ЖУЛИЕТА

Не, в нея не! Ако кълнеш се в тази
непостоянница, която сменя
лика си всеки месец, твойта обич
ще бъде постоянна като нея!

РОМЕО

В какво тогаз да се кълна?

ЖУЛИЕТА

Във нищо
или, щом искаш, в себе си самия,
защото ти си бог мой, идол мой,
и вярвам аз на клетви само в тебе!

РОМЕО

Ако сърцето ми, обична моя...

ЖУЛИЕТА

Не, стой, недей! Макар да ти се радвам,
не ми е радостно от този наш
любовен стовор. Вижда ми се той
премного необмислен, бърз, внезапен,
приличен на светкавица, която,
преди да кажеш: „Святка се!" и вече
изчезнала е. Лека нощ, мой сладки!
Възможно е таз пълпка от любов
под летния зефир да се разтвори
в разкошен цвят при следната ни среща.
Прощавай, лека нощ, любими мой!
Покой и мир в съня ти да царят,
тъй както царствуват във мойта гръд!

РОМЕО

Ще ме отпратиш тъй, незаплатен?

ЖУЛИЕТА

Каква заплата искаш ти от мен?

РОМЕО

Любовна клетва в отговор на мойта.

ЖУЛИЕТА

Аз дадох ти я, без да си я искал,
но иска ми се да не съм я дала!

РОМЕО

Обратно си я искаш? А защо?

ЖУЛИЕТА

Защото искам пак да ти я дам.
Но всъщност искам туй, което имам,
защото щедростта ми е без бряг
като морето, но и любовта ми
е също тъй без дъно като него
и колкото по-щедро те дарявам,
със толкоз повече любов оставам!...

N Гласът на дойката: „Жулиета?“

Сега!... Бъди ми верен, мой Монтеки!
Почакай мъничко! Ще дойда пак!

N Излиза.

РОМЕО

Благословена нощ! А, знам ли, може,
понеже нощ е, всичко да е сън?
Премного сладко е, за да е вярно!

N Жулиета се появява отново.

ЖУЛИЕТА

Три думи още, скъпи ми Ромео,
и лека нощ наистина тоз път!
Ако признанието ти е честно
и намерението ти – женитба,
по таз, която утре ще ти пратя,
прати ми вест: кога и где би искал
да се венчаем с теб, и аз ще сложа
богатствата си в твоите нозе
и ще те следвам, господарю мой,
до края на света!

N Гласът на дойката: „Госпожице!“

Сега! Сега!...
Но ако тук си със нечестни цели,
аз моля те...

N Гласът на дойката: „Госпожице!“

Сега!... Да се откажеш
от опитите си и ме оставиш
на моята печал! Ще пратя утре...

РОМЕО
Кълна се!...

ЖУЛИЕТА
Лека нощ! Върви! Върви!

N Излиза.

РОМЕО
Без теб не ще е лека тя, уви!
Ний припкаме, щом срещата напред
като дечица към полята лете;
но щом е тя отдире ни, пълзиме
като дечица към школото зиме.

N Влиза отново Жулиета.

ЖУЛИЕТА
Ромео! Ссст! Ромео! О, да можех
да те извикам с глас на соколар,
соколе мой! Но пленът е безгласен.
А иначе разтърсвала аз бих
с вика си пещерата, във която
спи нимфата на ековете, Ехо*,
докато нейният въздушен глас
пресипне като моя от неспирно
повтаряне на името „Ромео“!
[* _Ехо_ (мит.) – Древните обяснявали ехото с това, че на
човешките гласове се отзовавала една нимфа, обитаваща пещера в
планината.]

РОМЕО
О, собствената ми душа ме вика!
Как сладко-сребърно звънти в нощта
гласът на влюбените! Сякаш нежна
неземна музика за тънък слух!

ЖУЛИЕТА
Ромео!

РОМЕО
Да, соколче?

ЖУЛИЕТА
Утре в колко
да дойде мойта пратеница?

РОМЕО
В девет.

ЖУЛИЕТА
Във девет. Дотогава има век!
Забравих вече за какво те върнах!

РОМЕО
Ще чакам тук, додето си го спомниш!

ЖУЛИЕТА

Но аз ще го забравям постоянно
и само, че те искам тук, ще помня!

РОМЕО

Пък аз ще ти помагам да забравяш,
стойки тук, забравил за дома си.

ЖУЛИЕТА

Но гледай, съмва! Искам да си вече
далеч оттук... Не повече все пак,
отколкото завързаното птиче,
което палавката малка пуска
да хвъркне уж, но тъкмо изхвърчало,
със нишка свилена издърпва пак
във шепите си, от любов ревнива
към свободата му.

РОМЕО

Аз бих желал
да бъда твое птиче!

ЖУЛИЕТА

О, и аз,
но от милувки ще те умъртвя!
О, лека нощ! О, лека нощ! Тъй сладка
е моята печал, че чувствам, мога,
ненасъбрала за раздяла мощ,
до утре да ти казвам: „Лека нощ!“

N Излиза.

РОМЕО

Дано гръдта ти навести покой!...
Защо не съм, където ще е той!
Зората сивоока оцветява
на изтока вълнистата държава
и Мракът, цяла нощ владял земята,
като пияница встрани се мята,
за да не го прегazi в своя път
с каляската си огнена Денят.
Отивам своята обич да разкрия
на брат Лоренцо в святата килия!

N Излиза.

>> ТРЕТА СЦЕНА

N Пред килията на брат Лоренцо.
N Влиза Брат Лоренцо с кош.

БРАТ ЛОРЕНЦО

Преди властителят на небесата
да е изпил със своя плам росата,
покрила с бисери света зелен,
таз кошница — тъй както всеки ден —
догоре трябва да е пълна чак
с целебно биле и отровен злак.

Земя, на всичко живо ти си гроба
и ти си раждащата го утроба,
и от гръдта ти тайно сучат мляко
безброй дечица и е разнo всяко,
и всичките почти са с мощ целебна
и ни едно без своя полза дребна.
О, много може чарът, който скрит е
във минералите и във тревите,
защото няма зло на този свят,
което да не носи благодат,
или добро, което да не крие
вреда, щом зле прилагаме го ние.
Порок е дарът, впрегнат в зла посока
добре насочен, става дар порока.

N Влиза Ромео.

Тоз крехък цвят в смешение такова
съдържа и лекарство, и отрова,
че вдъхнат, дава обща лекота,
а вкусен, спира в жилите кръвта.
Тъй в дребната тревица и в човека
неспирно водят бой от паметивека
добро и зло – враждуващи крале –
и дето за доброто стане зле,
смъртта изгризва – червей неуморен –
нещастното растенийце от корен.

РОМЕО
Добрутро, отче!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Бог добро да дава!
Чий толкоз ранен глас ме поздравява?
Не ти е, синко, мирно на душата,
щом станал си тъй рано от кревата.
На стареца от сухите клепачи
съня разгонват грижите-пазачи,
но иначе е при младостта, която,
щом легне, и заспива сън от злато.
Затуй – познавам – нещо те гори,
щом станал си от сън преди зори.
Или се лъже старецът, защото
изобщо не си лягал във леглото?

РОМЕО
Не съм, но в по друг сън нощта ми мина

БРАТ ЛОРЕНЦО
Прости му. Боже! Бил си с Розалина?

РОМЕО
Със Розалина ли? Не, отче, не!
Сърцето ми таз мъка вече сне.

БРАТ ЛОРЕНЦО
И по-добре. Но где си бил тогава?

РОМЕО
Ще ти разкажа всичко: на забава

във къщата на първия ни враг.
И там ранен бях от самия праг
и сам раних. За двама ни ранени
във своите ръце благословени
ти пазиш, знам, единствения цар.
О, изцери ни! Виждаш, отче стар –
не дух на мъст при теб ме е изпратил,
щом моля и за своя неприятел!

БРАТ ЛОРЕНЦО

По-ясно, чадю! Трудно се лекува
болникът, който с лекаря хитрува.

РОМЕО

Ще ти го кажа ясно, отче свети:
обичам Жулиета Капулети!
И тя обича не по-малко мен,
така че всичко е във ред освен
тоз обред, който ще ни свърже в брак!
Ще ти разкажа пътем где и как
разкрихме се, но ако обещаеш
днес още, татко мой, да ни венчаеш!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Свети Франциск! И, значи, в миг изстина
безумният ти жар към Розалина?
Младежите – по всичко туй личи –
обичат не с душа, а със очи.
Исус-Мария! С колко влага скъпа
по Розалина ти скръбта си къпа
и с колко плач соли една любов,
която да не вкусиш си готов!
Въздишките ти дневното светило
не е докрай в небето изпарило,
ехтят в слуха ми още твоите жалби
и себе си погледнеш ли, видял би
по бузата ти още да пълзи
следата от предишните сълзи!
Ако си оня същият сега
по Розалина беше таз тъга,
а ако чак дотам си променен,
тогаз повтаряй заедно със мен,
че щом мъжът крепи се тъй нездраво,
жената да пропада има право!

РОМЕО

Преди към моята страст ти бе суров!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Защото страст бе, синко, не любов!

РОМЕО

И казваше да й копая гроб!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Но не на друга за да станеш роб!

РОМЕО

Не ме кори! Обичам я могъщо
и тя със обич ми отвърща също,

а другата...

БРАТ ЛОРЕНЦО

Тя просто бе разбрала,
че ти бърбориш като папагала,
без сам да схващаш своите слова.
Но нека да оставиме това!
Върви със мене, ветренико луд!
Ще ти помогна. Може моят труд
чрез вас така полезно да подейства,
че да сближи две скарани семейства.

РОМЕО

Да тръгваме!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Без бързване, човече!
Със бавен ход се стига по-далече.

N Излизат.

>> ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

N Улица.

N Влизат Бенволио и Меркуцио.

МЕРКУЦИО

Къде, по дявола, се е дянал този Ромео? От снощи не се ли е прибирал?

БЕНВОЛИО

В бащината си къща — не. Питам слугата му.

МЕРКУЦИО

Онази бледо-хладна Розалина
така го мъчи, че ще го побърка!

БЕНВОЛИО

Тибалт, роднината на Капулети
му е изпратил у дома писмо.

МЕРКУЦИО

Вика го на дуел, бас държа!

БЕНВОЛИО

Ромео ще съумее да му отговори!

МЕРКУЦИО

Бедният Ромео, той е вече мъртъв: прободен от черния поглед на една бледа хубостница, промушен през ухото от една любовна песничка, продупчен в центъра на сърцето си от тъпата стрела на онова сляпо недоносче — къде такъв човек ще устои на Тибалт!

БЕНВОЛИО

Че какво пък толкоз е Тибалт?

МЕРКУЦИО

Във всеки случай не е котешкият крал*! Това е царят на всички тънкости на честта! Той може да ти изтананика един дуел по ноти, със

спазване на такта, дължините и темпото! Казвам ти: не пропуска и най-малката пауза – едно, две и три-то вече ти е излязло откъм гърба! Тибалт – това е смъртта на копринените копчета! Той е велик дуелант, боец с талант, фехтовчик – чик-чик-чик – от първа класа! Търсач на предлози, облози и случаи като този! Ах, безсмъртното му „пасадо“**! Неговото „пунто реверсо“! Неговият „хой“!

[* _„...котешкият крал...“_ – Името Тибалт или негови варианти носел героят на средновековния „Роман за Писан“, познат в много европейски страни.]

[** _Пасадо, пунто реверсо, хой_ (исп.) – термини от фехтовката, която по Шекспирово време била новост в Англия. Преди това двубоят там се водел с мечове и щитове.]

БЕНВОЛИО

Неговият „кой“?

МЕРКУЦИО

Неговият „хой“! Чумата да ги порази всички тези хойкаши, развяващи се, фъфлещи и превземачи се контета, дето само знаят да кълчат езика ни: „Голяма шпага! Голям боец! Голяма флорца!“ Дявол ги взел, не е ли тъжно, приятелю, че трябва да ни тровят живота тези чуждестранни мухи, тези продавачи на фасони, тези силвуплезльовци и силвуглезльовци, тези „пардоне муа“, които толкоз държат на новите кройки, че не могат да седнат на старите пейки. О, техните „бон, бон“, дето ги търкалят като бонбони в устата си!

N Влиза Ромео.

БЕНВОЛИО

Ето го Ромео, ето го Ромео!

МЕРКУЦИО

Какъв ти Ромео! Това е един Ро-мяу, който се е изтощил да мачка своята мачка по покривите! Един херинг, който си е хвърлил хайвера. О, плът човеческа, как си се орибила! Сега се носи на хрилете на поезията, дай му да се плакне в сълзи като оня Петрарка*1. Лаура пред неговата дама е била перачка и нищо повече, само дето любовникът ѝ е бил по-силен по римите; Дидона*2 пред нея е дърта Дона; Клеопатра*3 – патрава циганка; Елена*4 и Херо*5 – две уличници, хвани едната – удари другата; а Тизба*6 – вярно, синеока, но не върши работа!... Бонжур, синьор Ромео! Френски поздрав заради френските ви гащи. Добре ни метна снощи!

[*1 _Петрарка_ – Франческо Петрарка (1304-1374). Италиански поет от Възраждането, възпял в сонети паметта на своята любима Лаура.]

[*2 _Дидона_ (мит.) – картагенска царица, чиято любов към Еней, избягалият от опожарена Троя легендарен родоначалник на римския народ, е разказана в „Енеида“ на римския поет Вергилий.]

[*3 _Клеопатра_ – последна царица на Египет, известна с красотата си. Тя станала жена на римския пълководец Марк Антоний и след като той бил надвит от другия претендент за господство над Рим, Октавиан, се самоубила заедно с мъжа си. Героиня на Шекспировата трагедия „Антоний и Клеопатра“.]

[*4 _Елена_ мит.) – съпруга на гръцкия цар Менелай, прочута с хубостта си. Станала според легендата причина за Троянската война, възпята в „Илиада“ на Омир.]

[*5 _Херо_ – героиня на любовния разказ „Херо и Леандър“, много популярен по Шекспирово време. Леандър, млад грък от Абидос – на единия бряг на Хелеспонт (Дарданелите), – всяка нощ преплувал протока, за да се срещне в Сестос – на отсрещния бряг – със своята любима, жрицата на Афродита, Херо. Една нощ вятър угасил огъня, с който Херо го насочвала към себе си, и Леандър загинал във вълните. Херо, отчаяна, се хвърлила в

морето.]

[*6 _Тизба_ – героиня на трагичната любовна история за Пирам и Тизба.]

РОМЕО

Добро утро на двама ви! Защо да съм ви метнал?

МЕРКУЦИО

И аз не знам защо, но ни метна и двамата или по-право – сам се метна през оградата.

РОМЕО

Прощавай, Меркуцио, но имах работа тогава и не можех да държа на формите.

МЕРКУЦИО

И от много работене сега не можеш да се държиш на пищялките си!

РОМЕО

Искаш да кажеш: от много реверанси?

МЕРКУЦИО

Позна. Разбира се, от тях!

РОМЕО

Колко възпитано предположение!

МЕРКУЦИО

О, аз съм цветът на възпитанието!

РОМЕО

Цвят, но не за мирисане!

МЕРКУЦИО

Не, разбира се – за украса!

РОМЕО

Тогав бих си украсил обувките с теб!

МЕРКУЦИО

Тези твои обуцарски подмятания скоро ще си изхабят тънките подметки и ти ще усетиш подметеното с ходилото си!

РОМЕО

Както ти го усещаш сигурно, защото, откак те помня, си бос във всяко отношение. И при това ходилото ти е плоско като твоите закачки!

МЕРКУЦИО

Бенволио, ела да ме откачиш от неговите! Петте ми умствени способности* не са способни да се надбягват с такъв остроумец!

[* „... петте умствени способности...” – За такива били смятани по Шекспирово време: здравият разум, въображението, находчивостта, способността за преценка и паметта.]

РОМЕО

Че шибни ги, пришпори ги! Иначе ще стигна пръв!

МЕРКУЦИО

Ще стигнеш пръв... да не казвам къде! Ако ще се надкръкваме като гъските, предавам се. В твоята глава има голямо количество гъша

духовитост, а аз не ща да имам нищо общо с тези пернати!

РОМЕО

А като подушиш гъска на чужда трапеза, веднага тичаш да си гризнеш!

МЕРКУЦИО

Аз ще ти изгриза ухото за тази шега!

РОМЕО

Гъските пасат, а не гризат, и после, както виждаш, аз не съм пасъл трева, та да ти се оставя да ме гризеш!

МЕРКУЦИО

Прекалено са ти сочни подправките, знаеш ли?

РОМЕО

Какъвто гъсока — такъв и сока!

МЕРКУЦИО

Ум, който разтяга се във всяка посока! Като ярешка кожа — от два пръста до цял лакът!

РОМЕО

Разтегнат ум за разпуснат език!

МЕРКУЦИО

Че какво? Не е ли по-добре разпуснат език, отколкото подсмърчаш нос и мокри очи? Така те искам! Сега се вчовечи! Сега си пак старият Ромео! Огън и пламък, какъвто си беше! И слава Богу, защото влюбеният прилича на луд шут, който тича насам-натам с изплезен език и търси дупка, за да си скрие хлопката в нея!

БЕНВОЛИО

Стига толкова! Прекъсвай!

МЕРКУЦИО

Е, как ще прекъсвам? Тъкмо бях навлязъл в най-сладкото и изведнъж — стига!

БЕНВОЛИО

Защото ти, като го отпуснеш в тази област, край няма!

МЕРКУЦИО

Много се лъжеш. Там е лошото, че има. Де да нямаше! Аз, и без да ме прекъсваш, бях навлязъл достатъчно дълбоко в нея и се готвех да приключвам.

РОМЕО

Какво се вижда?

N Влизат Дойката и Пиетро.

Платно на хоризонта!

МЕРКУЦИО

Две, две! Фуста и гащи!

ДОЙКАТА

Пиетро!

ПИЕТРО
Ето ме!

ДОЙКАТА
Ветрилото ми, Пиетро!

МЕРКУЦИО
Дай ѝ го да се скрие зад него, Пиетро! По-добре ветрилото,
отколкото мутрилото!

ДОЙКАТА
Добро утро, господа!

МЕРКУЦИО
Вече е обяд, прекрасна мадам!

ДОЙКАТА
Как обяд?

МЕРКУЦИО
Ами да — мръсният пръст на часовника е точно върху резката на
пладнето.

ДОЙКАТА
Пфу, не ви е срам! Какъв човек сте вие!

РОМЕО
Един човек, благородна госпожо, за когото Бог е казал: „Ще го
създам, да се посрамя сам!“

ДОЙКАТА
Честна дума, добре го рекохте — „да се посрами сам“!... Господа,
дали някой от вас може да ми каже къде да намеря младия Ромео?

РОМЕО
Аз мога. Но боя се, че младият Ромео ще бъде по-стар, когато го
намерите, отколкото е бил, когато сте го търсили. Аз съм най-младият от
всички с това име. На ваше разположение по липса на по-лош!

ДОЙКАТА
Как само добре го рекохте!

РОМЕО
Значи тъй, а — лошото било добро! Как точно схваща! Голям ум, ей!

ДОЙКАТА
Ако вие сте Ромео, господине, бих искала да ви осведомя за нещо.

БЕНВОЛИО
Ще го отмъкне на някоя вечеря!

МЕРКУЦИО
Иска да го осведоми, сводницата му сводомска. Гоморът да я хване*!
Дръж, дръж! Бау, бау, бау!

[* „... сводницата му сводомска. Гоморът да я хване...“ —
игрословица, основана върху имената на библейските градове Содом и Гомор
— прословути с разврата на жителите си. (В оригинала играта на думи е по
друга линия.)]

РОМЕО

Какъв дивеч си дигнал?

МЕРКУЦИО

Не знам какъв, но не е младо зайче. По-скоро ще е дърта дива коза, от тези, дето дори през пости могат да се ядат.

N Пее.

P>

„Една дърта коза
от онези там, за
залъгване в дните на пости,
но които не са
ми съвсем по вкуса,
каквито са жили и кости!“
Ромео, ще се върнеш ли в къщи? Ние сме на обяд у вас.

P\$

РОМЕО

Ще ви настигна.

МЕРКУЦИО

Прощавайте, антична мадам!

N Пее.

P>

„Мадам, мадам, мадам,
привет любезен вам!“

P\$

N Излиза заедно с Бенволио.

ДОЙКАТА

Моля ви се, кой е този безсрамник, който си позволява такива невъзпитаности?

РОМЕО

Един господин, уважаема дойко, който много обича да слуша своя говор и може за една минута да каже повече, отколкото да чуе за цял месец.

ДОЙКАТА

Нека посмее да говори по мой адрес! Ще му дам да разбере на него и на двайсет такива като него даже и да са по-разтропани! И ако аз не мога, ще се намери кой да му запуши устата! Негодник! Той тия да ги говори на своите флърци и на пройдохите от неговата си пасмина... А ти бе, стоиш тук като пън и търпиш всеки нехранимайко да си прави удоволствие с мен!

ПИЕТРО

Досега не съм видял нито един да си прави удоволствие с вас! Ако бях видял, щях веднага да измъкна шпагата си, честна дума! Аз съм не по-малко бърз в тази работа от всеки друг, стига да имам повод за свада и закон зад гърба.

ДОЙКАТА

Бог вижда, така съм нервена, че всичко по мен трепери! Негодник с негодник!... Моля ви се, господине, две думи! Както ви казах, младата ми господарка ме помоли да ви подиря. Туй, дето тя ми го заръча, аз ще ви го кажа, но първо да ви предупредя, че ако сте с възнамерение да й завъртите главата и, дето се вика, да я пратите в рая на глупачките, това, значи, ще бъде една много вулгарна постъпка от ваша страна. Защото

госпожицата ни е младичка и затова, ако вие я мамите, това ще бъде, значи, много, лошо нещо спрямо една госпожица и некавалерийско от вас!

РОМЕО

Ти отнеси поздравите ми на своята госпожица и моя господарка.
Кълна ти се, че...

ДОЙКАТА

О, как се радвам! Непременно ще ѝ го предам точно както го казахте! Божичко, как ще подскочи от радост!

РОМЕО

Но какво ще ѝ предадеш, като не си ме чула още?

ДОЙКАТА

Ще ѝ предам, че съм чула как вие се заклехте, и това е много благородническо според моето мнение.

РОМЕО

Добре. Кажи ѝ да намери начин
на изповед да иде след обяд.
В килията на брат Лоренцо бързо
ще бъде опростена и венчана.
Това е за труда ти.

ДОЙКАТА

Не, недейте!

Не, ни стотинка!

РОМЕО

Дръж, като ти дават!

ДОЙКАТА

Днес след обяд? Ще дойде непременно!

РОМЕО

Постой! Зад манастирската стена
слугата ми след час ще те намери
и стълба от вѐже ще ти даде.
Със нейна помощ аз — щастлив моряк —
ще се кача таз нощ догоре чак
по мачтата на висшето блаженство!
Бъди ни предана и аз ще знам
да те възнаградя. И отнеси
привета ми на своята господарка!

ДОЙКАТА

Да ви поживи Господ, господине!...
Но чакайте!

РОМЕО

Какво?

ДОЙКАТА

Тоз ваш слуга...

Нали се казва: „Тайна между двама
е тайна, щом единия го няма.“

РОМЕО

Слугата ми е гроб, бъди спокойна!

ДОЙКАТА

Добре тогава. Ама ще знаете, господине, моята господарка е най-сладкото девойче на света! Когато беше едно такова бърливо дребосъче... Около нея се върти един благородник, господин Парис му е името; та той си точи зъбите за нея, ама тя, милинката, като го погледне, сякаш вижда жаба, честен кръст, пъпчива жаба! Аз понякога, нарочно, за да я ядосам, ѝ викам, че този Парис е точно за нея, ама — гръм да ме порази, ако лъжа! — тя става бяла като най-бялото платно от цялата световна вселена! ... Розмарин и Ромео нали се пишат със същата буква?

РОМЕО

Да, дойко. И двете с „р“. Само че „розмарин“ се пише с малко „р“, а „Ромео“ е с голямо отпред.

ДОЙКАТА

Ах вие, смешник! „С голямо отпред?“ Не, не беше с „р“. „Р-р-р!“ — това е кучешка буква. С друго почваше, знам. А тя измисли едни такива пуетични думички за вас и розмарина, че драго да ви стане да ги чуете!...

РОМЕО

Поздрави я от мене!

ДОЙКАТА

Непременно!

N Ромео излиза.

Пиетро!

ПИЕТРО

Ето ме!

ДОЙКАТА

Пред мен и тръгвай!

N Излизат.

>> ПЕТА СЦЕНА

N В градината на Капулети.

N Влиза. Жулиета.

ЖУЛИЕТА

Когато тръгваше, удари девет,
а обеща, че щяла да се бави
по-малко и от час! А може би
не го е срещнала? Не е възможно!
Не, тя се тътри като... Боже мой!
Носителки на вестите сърдечни
би трябвало да бъдат наште мисли,
далеч по-бързи от лъчите златни,
които пъдят утринните сенки
по хълмовете! Та нали затуй
във колесницата на любовта
запрегнати са бързи гълъбици,
нали затуй по-вихрени от вихър
са леките крилца на Купидон!
На, слънцето достигна до превала
на дневния си път. Три дълги часа —

от девет до дванайсет, – а я няма!
Да беше с млада кръв и млади чувства,
тя би хвърчала като лека топка,
подхвърлена от моите слова
и върната от неговите! Ах,
тъй бавни са и мудни тези дърти,
че някои изглеждат вече мъртви!

N Влизат Дойката и Пиетро.

О, слава Богу! Сладка дойко, казвай!
Видя ли го?... Кажи му да излезе!

ДОЙКАТА
Излез и чакай пред вратата, Пиетро!

N Пиетро излиза.

ЖУЛИЕТА
Е, дойчице? Но ти изглеждаш мрачна
Печал ако ми носиш, облекчи я
със весел вид; ако ми носиш радост,
недей разваля музиката нежна
на новините си със тъжен лик!

ДОЙКАТА
Съвсем съм капнала! Да си почина!
Болят ме костите от туй търчане!

ЖУЛИЕТА
Разменям с тебе кости срещу вести!
Разказвай, мила! Миличка, разказвай!

ДОЙКАТА
Исусе, колко бърза! Е, потрай, де!
Не виждаш ли, че просто нямам дъх!

ЖУЛИЕТА
Как нямаш дъх, когато имаш дъх,
за да го кажеш! Думите, с които
отлагаш своите вести, са по-дълги
от вестите, които с тях отлагаш!
Кажи: добри ли са или са лоши!
Подробностите остави за после!
Добри ли са, кажи, или не са?

ДОЙКАТА
Добре тогава. Хубав избор си направила, няма що! Не знаеш да
избираш мъж, детето ми! Ромео! Намерила кого! Не е за теб той! Може на
лице да е по-красив от останалите, но пък краката му са по-стройни,
отколкото на всички други. А пък това ръцете му, раменете, тялото...
просто не заслужават да се говори за тях, толкова са хубави. Не е кой
знай колко учтив, що си е право, но че ще е кротък като агънце, това ти
го гарантирам. Хайде, стига ти толкоз! Ей, да не сте обядвали вече?

ЖУЛИЕТА
Не сме, но всичко туй ми бе известно.
Какво за сватбата ти каза той?

ДОЙКАТА

О, Божичко, каква глава ме стяга!
Отвътре чука, сякаш ще се пръсне
на хиляди парчета! А пък кръста!
Ох, този пусти кръст! Не те е грях
така да ме разкарваш да си търся
смъртта по улиците! Старост! Старост!

ЖУЛИЕТА
Прости ми, дейчице, че те измъчих,
но разправи ми, мила, сладка, скъпа:
любимият ми, той какво ти каза?

ДОЙКАТА
Любимият ти, като млад човек — по всичко си личи — учтив,
благороден, приятен, мил и положително добродетелен, ми каза... Къде е
майка ти?

ЖУЛИЕТА
Къде е майка ми? Във къщи — где!
Но ти какви такива ти говориш?
Любимият ми, като млад човек
учтив и благороден, бил запитал
къде е майка ми?

ДОЙКАТА
О, майко свята!
Как кипва бързо! Сигурно това е
напарката за болните ми кости?
Добре тогава! Отсега нататък
сама върви при своя хубостник!

ЖУЛИЕТА
Ах, колко шум! Кажи, какво ти каза?

ДОЙКАТА
На изповед днес можеш ли да идеш?

ЖУЛИЕТА
Да, мога.

ДОЙКАТА
Тогаз върви оттук при брат Лоренцо.
Едно мъжле там чака да направи
от теб женичка. Ха, кръвта безсрамна
изби по бузите ти! Виж я само,
невинната, как в миг поруменя!
Върви към черквата! Пък аз ще ида
да взема една стълбичка. По нея
едно момченце ще се изкатери,
в едно гнезденце птиче да намери.
Днес аз ще мъкна тежките неща,
но ти ще носиш тежко през нощта
Отивам да си хапна. А пък ти
направо към килията лети!

ЖУЛИЕТА
И към мига, сънуван толкоз пъти!
Любима дейчице, благодаря ти!

N Излизат.

>> ШЕСТА СЦЕНА

N Килията на Брат Лоренцо.

N Влизат Брат Лоренцо и Ромео.

БРАТ ЛОРЕНЦО

Дано небето освети с усмивка
тоз обред наш, та бъдещият ден
с печал за него да не ни плати!

РОМЕО

Дочул те Бог! Но даже и най-тежка
печал да дойде, няма да натегне
над радостта, с която ме изпълва
една минутка с моята любов!
Свържи ръцете ни със благослов,
пък нека прави с нас каквото ще
смъртта, убийщата на всяка обич,
нали ще съм изрекъл: „Тя е моя!“

БРАТ ЛОРЕНЦО

Тез бурни чувства имат бурен край.
Умират те в триумфа си върховен,
тъй както огън и барут загиват
в целувката си! Знаеш, че медът
поради своята прекомерна сладост
най-бързо става гаден за небцето.
Люби със мярка! Стар закон това е:
по-кратката любов по-дълго трае.

N Влиза Жулиета.

А, ето я и нея! Как танцуващ
е ходът ѝ, като че ли не стъпва
по камъка! Да, влюбените могат
да яздят върху нишките въздушни,
лениво носени от синевата
на лятото! О, суета сърдечна,
как лека си и как недълговечна!

ЖУЛИЕТА

Добра ви вечер, мой духовни отче!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Ромео за нас двама, дъще моя,
ще ти благодари.

ЖУЛИЕТА

Тогаз и нему
ще кажа „добър вечер“, да не би
да бъде в много благодарността му.

РОМЕО

О, Жулиета, ако твоята радост
прелива като моята и имаш
дар повече от мен да я опишеш,
то подслади с дъх нежен този въздух
и разкажи със говора си пеещ

за туй неописуемо блаженство,
което аз от теб и ти от мене
изпитваме сега един до друг!

ЖУЛИЕТА

Едно богато чувство се гордее
със своята същност и не чувства нужда
от никакви слова. Бедняк е, който
знай бройката на своето богатство.
А моята любов е толкоз много,
че аз не бих могла да преброя
дори и половината от нея!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Вървете с мен, вървете с мен, за Бога!
Да ви оставя тук сами не мога.
Като ви гледам, нужно е по-бърже
светата наша църква да ви свърже!

N Излизат.

> ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ
>> ПЪРВА СЦЕНА

N Площад.

N Влизат Меркуцио, Бенволио, Паж и слуги.

БЕНВОЛИО

Меркуцио, да си вървим оттук!
Горещо е. Гъмжи от Капулети.
Ако се срещнем, ще избухне свада –
във тази жега лесно ври кръвта!

МЕРКУЦИО

Ти си от онези приятели, дето, щом влязат в кръчмата, плясват
върху масата шпагата си и казват: „Дай Боже да не ми влезеш в работа!“,
а още необърнали две чашки, вече са я обърнали срещу слугата за нищо и
никакво и го гонят между масите. От тези, дето първо налитат, после
питат!

БЕНВОЛИО

Кой, аз ли ти приличам на такъв?

МЕРКУЦИО

Хайде, хайде! Нали те знам – малко ти трябва, когато си кипнал, и
още по-малко – за да кипнеш. Ти си един от най-избухливите младежи в
цяла Италия. Просто рядко явление.

БЕНВОЛИО

Друго да има?

МЕРКУЦИО

Друго явление като тебе? Не! Защото, ако имаше две, вече нямаше да
има нито едно; щяхте да сте се заклали взаимно! Ами че ти си готов да се
сдавиш с първия срещнат, защото брадата му имала един косъм повече или
по-малко от своята! Готов си да извикаш на дуел някой, който яде
кестени, само защото и твоите очи били кестеняви. Твоите очи! Те виждат
причини за обиди, дето други не могат ги види. Главата ти е пълна с
предлози, както яйцето е пълно със съдържание. А колко пъти са ти я

чупили като яйце от много петльовско налитане! Не се ли сби с едного, задето се беше изкашлял и беше стреснал кучето ти, което дремеше на слънце? А кой нападна онзи шивач, защото се беше показал в новата си дреха преди Великден? А оня, другия, не искаше ли да го нанижеш, понеже беше нанизал стари панделки в новите си обувки? И тъкмо ти ще ме предпазваш от свади!

БЕНВОЛИО

Ако аз бях склонен към свадите като теб, бих си написал завещанието с валидност за час и четвърт!

МЕРКУЦИО

И кому би завещал безценната си глупост?

N Влизат Тибалт и други.

БЕНВОЛИО

Залагам главата си, Капулетите идат!

МЕРКУЦИО

Залагам краката си, не мърдам оттук!

ТИБАЛТ

Вървете с мен! Ще ги запитам нещо...

Здравейте, господа! Две думи само.

МЕРКУЦИО

Две думи само? Защо не прибавите към тях още нещо. Нека бъдат две думи и един удар!

ТИБАЛТ

Стига да искате, господине! Само ми дайте причина!

МЕРКУЦИО

Защо трябва да ви я давам аз? Не смееете ли да си я вземете сам?

ТИБАЛТ

Меркуцио, вие се въртите в кръга на Ромео...

МЕРКУЦИО

Аз се въртя в кръг? Ти за акробати ли ни взимаш? Или за пътуващи музиканти? Ако е така, музиката ни ще подраска ухото ти. Ето моя лък, ето нещо, което ще те накара да потанцуваш! Виж го ти, въртял съм се в кръг!

БЕНВОЛИО

Прекъсвайте таз свада сред площада!

Или да идем настрана, или да се разделяме! Очи ни гледат!

МЕРКУЦИО

Очи защо са — нека гледат! Ха!

За чуждо удоволствие не мърдам!

N Влиза Ромео.

ТИБАЛТ

Пътувай! Ей го моето момче!

МЕРКУЦИО

Момче ще ти е той, щом облече
ливреята ти! Виж, ако ти трябва
да те изпрати в рая, честна дума,
той ще ти каже, че е твой слуга!

ТИБАЛТ
Ромео, обичта, която чувствам,
като те видя, не допуска друго
название за теб освен „подлец“!

РОМЕО
Тибалт, причината, която имам,
да те обичам, усмирява в мен
гнева, уместен при такава дума.
Не съм подлец. Не ме познаваш. Сбогом!

ТИБАЛТ
Обидата не се измива с думи!
Хлапе, обръщай се и шпага вълн!

РОМЕО
Тибалт, не помня да съм те обидил.
Към теб, кълна се, ме изпълва обич,
в която ти едва ли ще повярваш,
преди да чуеш нейната причина.
Затуй те моля, драги Капулети –
чието име не ценя по-ниско
от туй на моя род, – не се гневи!

МЕРКУЦИО
О, срамно, подло, хрисимо покорство!
Едно „стокато“ ще го изличи!

N Измъква шпага.

Страшилище за мишките, насам!
Кураж, Тибалт!

ТИБАЛТ
Какво от мене искаш?

МЕРКУЦИО
Дребна работа, ваше величество, кралю на мачките! Само един от
деветте ви живота. Ще си поиграя с него като котка с мишка, а после,
според това как се държите, може и да ви избия от тялото останалите
осем. Ще издърпаш ли шпагата си за ушлетата й? Побързай, че може, преди
да си я измъкнал, моята да свирне край твоите уши!

ТИБАЛТ
На твоите услуги!

N Измъква шпага.

РОМЕО
Меркуцио, скрий шпагата си!

МЕРКУЦИО
Хайде!
Започвайте! „Пасадото“-то е ваше!

РОМЕО

Бенволио, измъквай шпага! Бързо!
Да ги заставим да се разделят!
Меркуцио, Тибалт, позор и срам!
Спомнете си забраната на княза!
Тибалт, недей! Меркуцио!

N Тибалт пробожда Меркуцио изпод ръката на Ромео.

ЕДИН ОТ КАПУЛЕТИТЕ

Тибалт, изчезвай!

N Тибалт избягва заедно с другите Капулети.

МЕРКУЦИО

Дявол да ги вземе
и двете ви семейства! Аз съм свършен!
А оня се измъкна тъй, без нищо?

РОМЕО

Ранен ли си, Меркуцио?

МЕРКУЦИО

Тук малко.
Одраскване. Одраска ме котакът.
Но ще ми стигне. Пажът ми къде е?
Магаре, тичай бързо за хирург!

N Пажът излиза.

РОМЕО

Не се страхувай! Раната няма да е тежка.

МЕРКУЦИО

Разбира се. Не е дълбока като кладенец, нито широка като черковна врата. Но и такава ми стига. Ще ми свърши работа. Потърсете ме утре и ще намерите бързивия Меркуцио мълчалив като гроб. Вече съм подреден за оня свят, честна дума! По дяволите двете ви семейства! Да пукне макар това куче, тоя плъх, тоя котарак, който ме одраска така! Самохвалко, негодник, мръсник, който се бие като по книга! А ти за какъв дявол се завря между двама ни? Той ме мушна изпод ръката ти!

РОМЕО

Аз исках да ви разтърва!

МЕРКУЦИО

Бенволио, води ме в някой дом!
Крепи ме, че ще падна! Ах, мръсника!
По дяволите двете ви семейства!
Те ме превърнаха в добра храна
за червеите! Двете ви семейства!...

N Излиза заедно с Бенволио.

РОМЕО

Заради мен получи смъртна рана
приятелят ми, сродникът на княза,
а аз мълчах със име, опетнено
от оскърблението на Тибалт;
Тибалт, с когото сме от час роднини!

О, сладка Жулиета, ти размекна
любимия си, твоят чар отвърна
закалката на мъжкия ми дух!

N Влиза отново Бенволио.

БЕНВОЛИО
Ромео, о, Ромео, страшна вест!
Меркуцио е мъртъв! Възкачи се
по облачните стъпала духът му,
тъй преждевременно презрял земята!

РОМЕО
Туй черно утро черни дни чертай.
Начало то е на печален край.

N Влиза отново Тибалт.

БЕНВОЛИО
Тибалт се връща!

РОМЕО
С тържествуващ вид,
а там Меркуцио лежи убит!
Върви си в небесата, кротък нрав!
Водач бъди ми, огнедишащ гняв!...
Тибалт, вземи си думата „подлец“,
с която ме нарече преди малко!
Душата на Меркуцио витае
все още над главите ни; тя чака,
за да пътува заедно със твойта!
Ти или аз! Един от нас ще трябва
да тръгне с него!

ТИБАЛТ
Ти си му приятел —
ти ще вървиш!

РОМЕО
Това ще каже кой!

N Сражават се. Тибалт пада.

БЕНВОЛИО
Ромео, идат хора! Той е мъртъв!
Не стой като вкопан! Ако те хванат,
присъдата на княза ще е смърт!
Не стой така, ти казвам! Бягай, бягай!

РОМЕО
О, аз съм шут в ръцете на Съдбата!

БЕНВОЛИО
Все още тук? Ще бягаш или не?

N Ромео излиза.

N Влизат Граждани.

ГРАЖДАНИ
Къде е този, който е убил

Меркуцио? Тибалт? Къде е той?

БЕНВОЛИО

Пред вас. Това е вашият Тибалт!

ГРАЖДАНИН

Задържам ви във името на княза!

Ще отговаряте за тази кръв!

N Влизат Князът, Монтеки, Капулети, Синьора Монтеки, Синьора Капулети и други.

КНЯЗЪТ

Отново свада? Кой е почнал пръв?

БЕНВОЛИО

Аз мога да разкажа, княже мой,
злочестия развой на този бой.
Пред вас е тоз, от чийто бяс загина
Меркуцио, добрият ви роднина,
Тибалт на име. Него пък, уви,
във равен бой Ромео умъртви.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Тибалт! Тибалт! Мой племеннико скъп!
Съпруже! Братов синко! Черна скръб!
О, княже справедлив, пред твоя съд
за тази кръв кръв трябва да внесат
Монтеките! О, племеннико мой!

КНЯЗЪТ

Бенволио, свидетелствуй: кой
разпали тази кървава кавга?

БЕНВОЛИО

Тибалт, мъртвешки сън заспал сега.
Ръката на Ромео го срази,
но преди туй устата на Ромео
не малко стори, за да му припомни
нищожността на пламналата свада
и вашето високо недоволство
от тези сблъсквания. Всичко туй,
макар изречено със кротък глас,
благ поглед и препънато коляно,
уви, не спря Тибалтовата ярост
и той насочи острата стомана
в гърдите на Меркуцио. И ето,
нападнатият, не по-малко огнен,
изтегля срещу шпагата му шпага
и отклонил презрително смъртта
с една ръка, със другата я връща
обратно на Тибалт, чиято ловкост
спасява го по чудо. „Стойте! Спрете“ –
отчаяно извика им Ромео
и със ръка, по-бърза от езика,
им блъсна остриетата надолу
и между тях се втурна. Ала в миг
един изпълнен с гняв Тибалтов удар,
изпод ръката му, срази живота
на храбрия Меркуцио. Тибалт

побягна, но след малко пак се върна
към зажаднелия за мъст Ромео
и като две светкавици те двама
се оплетоха във битка. И додето
измъкна шпага, да ги разтърва,
безстрашният Тибалт бе вече мъртъв,
а пък Ромео – впуснал се да бяга.
Ако ви лъжа, да умра веднага!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

И той е от проклетия им род –
на кръвна обич тази реч е плод!
За да убият моя братов син,
те двацет са били, а той – един!
За неговата смърт аз моля, княже,
убиецът със смърт да се накаже!

КНЯЗЪТ

Ала убитият убил е пръв,
а кой ще плаща тази първа кръв?

МОНТЕКИ

Не моят син! Меркуцио и той
другари бяха. За другаря свой
Ромео е отнел онуй, което
и по закона би било отнето –
живота на Тибалт!

КНЯЗЪТ

Затуй тозчас
изгнан да бъде го осъждам аз!
Дотам достигна дивата ви стръв,
че да пролее моя сродна кръв,
но ще ви струва тя такава глоба,
че вий ще я запомните до гроба!
И без молби! Ще бъдат празен звук
Ромео да се маха вѐн оттук,
че след часа, във който бъде хванат
не много часове ще му останат!
Трупа вдигнете! Указът ми строг
да се изпълни в еднодневен срок!
Съдът, простил убиеца, убива
и милостта му е немилостива.

N Излизат.

>> ВТОРА СЦЕНА

N Градината на Капулети.

N Влиза Жулиета.

ЖУЛИЕТА

Препускайте по-бързо, огнегриви
коне на Феб*! Ако ви бешешибнал

[* _Феб_ (мит.) – друго име на Аполон, едно от главните божества на гръцката митология; бог на слънцето и изкуствата. Неговият образ се слива с този на Хелиос, също бог на слънцето, който бил представян на колесница, дърпана от четворка огненишащи коне, която сутрин възлизала на изток, а вечер се спускала на запад, в Океана.]

синът му Фаетон*, ленивци, щяхте
[* _Фаетон_ (мит.) – син на Хелиос. Той опитал един ден да кара
сам колесницата на баща си, но не удържал огнените ѝ коне и за малко не
подпалил земята, за което Зевс го сразил с мълнията си.]

да се прибирате на запад вече,
довлекли подир себе си нощта!
О, нощ, съюзнице на любовта,
простри завесата си пред окото
на пътника случаен, за да може
Ромео, несъзрян и неодуман,
да скочи – жарък – в моите ръце!
Любовниците знаят да отслужват
вълшебния си обред, осветени
от собствената своя красота;
а и на сляпата любов подхождаш
най-много ти. Ела, о, скромна нощ,
ела, пазачко строга, в черна дреха,
и научи ме как се губи тази
печелеща игра, в която залог
са две невинности! Във своя мрак,
като с качулка за соколче*, скрий ти
[* „...като с качулка за сокол че...” – Главите на ловните соколи,
преди да бъдат пуснати, бивали закривани с нарочни качулки.]

таз пърхаща по бузите ми, още
немирна кръв, дордето осмелея
и всичко в любовта за мене стане
най-скромна чистота! Ела, о, нощ!
Ела, Ромео мой! Ела, мой ден
сред тъмна нощ, защото, знам, ще светиш
върху крилете на нощта, по-бял
от утрин сняг върху крило на гарван!
Ела, гальовна, сладка, смугла нощ!
Ела по-бързо и донес ми моя
любим Ромео! А като умре,
на ситнички парченца разпилей го
и той небето ти ще озвезди
така, че всичко живо ще се влюби
във тебе, дивна нощ, и ще престане
да тачи заслепяващото слънце!
Дворец си купих – гледам го отвън.
Той купи мене – има ме насън!
О, този муден ден се точи бавно
като нощта пред празника, на който
детенцето най-сетне ще излезе
във новите си дрешки!... Ей я, иде!

N Влиза Дойката с въжена стълба.

Тя връща се от него, а пък който
случайно каже името „Ромео“,
за мен е сладкогласен като ангел!...
Е, казвай, какво ново! Какво носиш?
Въжето ли?

ДОЙКАТА _ (хвърля стълбата на земята) _
Да, да, въже за него!

ЖУЛИЕТА
О, Боже! Какво има? Защо кършиш
ръцете си?

ДОЙКАТА

Горкият! Мъртъв! Мъртъв!
Загубени сме, миличка! О, Боже!
Намушкан, умъртвен, убит, издъхнал!

ЖУЛИЕТА

Нима небето може тъй да мрази?

ДОЙКАТА

Небето – не, но твоят мил Ромео,
той може! О, Ромео! О, Ромео!
Кой би си го представил! Как можа!

ЖУЛИЕТА

Защо ме мъчиш, дяволицо дърта!
От изтезание като това
би изревал и пъкълът! Ромео
се е самоубил? Добре ли чух?
Речеш ли „да“, в миг моята звезда
във мрака ще потъне без следа,
защото всички тез „вражда“, „межда“,
„вреда“, „беда“ са до едно чада
на твойто „да“! Не ме мъчи поне!
Умрял ли е? Отвърщай с „да“ и „не“!
Два къси звука, а за мен от тях
зависят скръб и радост, плач и смях!

ДОЙКАТА

Видях му раната! Със тез очи!
Без докачение, ей тука точно!
Труп! Мъртъв труп! Бял, бял като платно!
И целият в съсиреци и кърви!
Като го зърнах, и ми причерня!

ЖУЛИЕТА

О, спри, сърце, внезапно обедняло
до просешка тояга! Във тъмница,
очи, загубили лъча си скъп!
О, да умра! Любима до любим,
на общия ковчег да натежим!

ДОЙКАТА

Тибалт! Тибалт! О, моят пръв любимец!
Възпитан! Благороден! Ах, защо ли
останах жива, мъртъв да те зърна!

ЖУЛИЕТА

Каква е тази бърканица твоя?
Убити са Ромео и Тибалт?
Безценният ми братовчед и още
по-ценният ми мъж? Тръба Господня,
тръби тогава края на света!
Щом те са мъртви, кой ще е останал?

ДОЙКАТА

Тибалт е мъртъв! А Ромео – пратен
в изгнание. Защото той убил е
нещастния Тибалт!

ЖУЛИЕТА

Какво? Ромео
да е пролял Тибалтовата кръв?

ДОЙКАТА

Пролял и още как! Да, той! Той точно!

ЖУЛИЕТА

О, зъб на зла змия зад цъфнал храст!
Ужасен дракон в златна пещера!
Злодей чаровен! Адски херувим!
Овчица с вълчи зъби! Хищен ястреб
с пера на гълъб! Всичко най-презряно
под облика на всичко най-красиво!
Какъв изглеждаше — какъв си бил!
почтен подлец! Светец със пъклен дух!
С какво ще пълниш ада си, природо,
щом дяволските духове заселваш
във рая на такава дивна плът?
Кога тъй грозно слово е било
обвито в тъй изящна подвързия?
Как може подлостта да обитава
такъв дворец?

ДОЙКАТА

В мъжете не търси
ни чест, ни съвест! Всички до един са
двуличници, измамници, лъжци!
Къде е моят Пиетро? Дай да сръбна!
Ох, тези скърби ще ме състарят!
Позор и срам за твоя хубостник!

ЖУЛИЕТА

Да ти излезе пришка на езика!
Съпругът ми не е роден за срам.
Срамът срамува се да се покаже
върху челото му, защото то е
престол, на който би могла да бъде
миропомазана честта, едничка
кралица на вселената! И аз,
див звяр, охулих го!

ДОЙКАТА

Добре, хвали
човека, който е за теб убиец
на братовчед ти!

ЖУЛИЕТА

А какво? Да черня
човека, който е за мен съпруг
пред Бога и света? О, господарю,
кой бедното ти име ще погали,
щом аз, жена ти, го разкъсах тъй
три часа подир сватбата? Защо,
кръвнико, си погубил братовчед ми?
Но той, кръвникът, би погубил теб!
Къде сте рукнали, сълзи-глупачки!
Назад към своите извори! Вий дан сте
на мъката — защо сте се завтекли
към радостта ми? Жив е моят мъж,

когото братовчед ми би убил;
и мъртъв – братовчед ми, който би
убил мъжа ми. Значи, всичко в ред е.
Защо тогава плача? Помня, помня!
По-зла от новината за Тибалт
една-едничка дума ме уби!
О, как бих искала да я забравя,
но тя впечатана е в паметта ми,
подобно пъклен грях във гузна съвест:
„Тибалт е мъртъв, а Ромео – пратен
в изгнание!“ „В изгнание“ – туй само
„в изгнание“ в изгнание изпраща
смъртта на десет хиляди Тибалта!
Тибалтовата смърт ми би донесла
сама не малко скръб, а ако трябва
една беда да иде непременно
с приятелки, за да не й е скучно,
защо подир това „Тибалт е мъртъв“
тя не прибави: „и баща ти също“,
или: „и майка ти“, или направо:
„родителите ти“ – макар и тежка,
туй би била обикновена скръб.
Но след „Тибалт“ това: „Ромео – пратен
в изгнание“ като засада подла,
изскочила и покосила в миг
баща ми, майка ми, Тибалт, Ромео
и Жулиета, всички с един залп!
„Ромео във изгнание“ – о, има
безкрайна гибел, смърт неизброима
във тези думи! Думи нямам аз
такава скръб да изразя на глас!
Къде е татко? Майка ми къде е?

ДОЙКАТА

Където целият ви род жалее
нещастния Тибалт. Да идем там!

ЖУЛИЕТА

Сама върви и с плач трупа му мий!
Като останете без сълзи вий,
все още сълзи аз безкрай ще роня,
защото все в прокуда ще е оня,
когото ще очаквам всеки ден!...
Въже, измами той и теб, и мен:
любовен път от тебе не направи,
а мен вдовица девствена остави!...
Отнес го в стаята ми! Да вървим!
Смъртта ще е за мен жених любим!

ДОЙКАТА

Върви си в стаята! Ще ти докарам
таз нощ Ромео! Да те утеши!
Не чуваш ли? Ще дойде! Той сега е
при брат Лоренцо, тоя твой съпруг!

ЖУЛИЕТА

Да, дай му този пръстен и да знае,
че чакам го за сетно сбогом тук!

N Излизат.

>> ТРЕТА СЦЕНА

N В килията на брат Лоренцо.
N Влиза Брат Лоренцо.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Излез, излез, уплашени човече!...
Скръбта се влюби в чара ти, Ромео,
нещастieto се венча за теб!

N Влиза Ромео.

РОМЕО
Разказвай, отче! Казвай: на какво
осъден съм? Каква злина незнайна
подава ми ръка за запознанство?

БРАТ ЛОРЕНЦО
Да, ти премного се сдружи с бедите.
Съдът на княза каза своята дума.

РОМЕО
И ме изпраща пред съда на Бога?

БРАТ ЛОРЕНЦО
По-мека е присъдата, която
изрече той: изгнание, не смърт.

РОМЕО
Изгнание? Смили се! „Смърт“ кажи!
Изгнанието е за мен по-страшно,
о, сто пъти по-страшно от смъртта!
Изгнание! Това не казвай само!

БРАТ ЛОРЕНЦО
В изгнание, но само от Верона,
а този свят е пъстър и широк!

РОМЕО
О, не! Извън Верона няма свят,
а само скръб, чистилище и ад!
„Изгнание от този град“ — туй значи
„изгнание от този свят“, или
друг начин да се каже „смърт“. С туй свое
„изгнан си“ ти главата ми отсичаш
със златна брадва, радостно усмихнат
на удара й, който ме убива!

БРАТ ЛОРЕНЦО
О, смъртен грях! О, зла неблагодарност!
За твоето деяние законът
предвижда смърт; но благият ни княз
направи изключение от него
и замени с изгнание смъртта,
а ти, слепец, не виждаш милостта му!

РОМЕО
Мъчение — каква ти милост! Дето

е Жулиета, там за мен е раят,
и в него има право да живее
и да я вижда всяко куче, котка,
нищожна мишка; а Ромео – не!
На по-голяма почит са мухите,
които се роят край всяка мърша,
отколкото Ромео. Да, те могат
да кацат върху бялото вълшебство
на нейната ръка и да крадат
нектара свят на скромните ѝ устни,
които сякаш двойно руменеят
от свян, че се целуват една друга!
Мухите могат, а Ромео – не!
Ромео е в изгнание. Мухата
върти се покрай нея, а пък мене
ме гонят, както гони се муха!
Изгнан съм аз, а пък мухите имат
свободен достъп във града! И казваш,
изгнание и смърт не са едно?
О, нямаше ли ти по-меко средство
да ме убиеш – остър нож, отрова –
освен това „в изгнание“? Таз дума
и в ада срещат с вой! Ах, как можа
ти, божият служител, мой учител,
наставник, изповедник, утешител,
да ме разкъсаш с грозния ѝ звук!
„В изгнание!“

БРАТ ЛОРЕНЦО

Стойте! Чуй ме, луди момко!

РОМЕО

„В изгнание“ – пак туй ще кажеш, зная!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Не, като лек за него ще ти дам
на злите мъки сладостното мляко,
което философия зовем.
В изгнание ти с нея...

РОМЕО

Ето пак
„в изгнание“! По дявола! Дали
таз твоя философия ще може
да ми направи нова Жулиета,
да отмени съда или града
да пренесе в изгнание със мене?
Като не може, дръж си я за теб!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Изглежда, лудите са без уши!

РОМЕО

Когато здравите са без очи!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Не мога ли все пак да поговоря
за твойто положение?

РОМЕО

Не можеш!

За да говориш, трябва да го чувстваш.
Да беше млад и влюбен в Жулиета,
и току-що венчан, да бе убил
роднината ѝ; и да те изпращат,
пламтящ от страст, в изгнание — тогава
могъл би да говориш и да скубеш
косите си и, проснат на земята —
така! — за гроба си да взимаш мярка!

N Чука се.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Ромео, ставай! Някой чука! Скрий се!

РОМЕО
Не, никога! Освен ако мъглата
на моите въздишки ме закрие!

N Чука се.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Чуй, чукат!... Кой е?... Вдигай се, Ромео!
Ромео, ще те хванат!... Ида!... Ставай!

N Чука се.

Върви в читалнята ми!... Ида!... Боже,
какви детинщини!... Минутка само!

N Чука се.

Кой чука толкова? Какво ви трябва?

ДОЙКАТА _ (отвън) _
Пуснете ме! Дошла съм по поръка
на мойта господарка Жулиета!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Добре дошла тогаз!

N Влиза Дойката.

ДОЙКАТА
Кажете, отче,
Ромео де е? Де е господарят
на господарката ми?

БРАТ ЛОРЕНЦО
Ей го, проснат,
пиян от своите собствени сълзи.

ДОЙКАТА
Тогава той със нея се покрива
така във всичкото, че ще ѝ влезе
във положението и ще дойде!
О, сродна мъка! Сходство на скръбта!
И тя, горката, също като него
реве и хълца, хълца и реве!...
Вдигнете се! И дръжте се по-твърдо!

Какъв омекнал! Може ли чак толкоз!
Не бива мъж да спада изведнъж
пред трудността, така де!

РОМЕО _ (става) _

Дойко, дойко!

ДОЙКАТА
Недейте! Всички ще отдъхнем в гроба!

РОМЕО
За Жулиета ли приказваш ти?
Как тя посрещна станалото? Казвай:
не ме ли смята за грубиял убиец,
задето радостта ни опетних
със кръв за нея сродна? Как е? Где е?
Какво невестата ми тайна казва
за нашата разкъсана любов?

ДОЙКАТА
Какво ще каже! Плаче, та се къса –
в постелята се тръшка, скача пак,
пищи: „Тибалт!“ и после с вик: „Ромео!“
се просва възник!

РОМЕО
Сякаш това име,
изстреляно от смъртоносна цев,
я е убило, както този, който
нарича се с туй име, и уби
роднината! Кажи ми, отче мой,
кажи ми, във коя презряна част
на тялото ми обитава туй
злокобно име, за да го измъкна
от крепостта му!

N Измъква шпагата си.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Какво си ти? На вид изглеждаш мъж,
но си плачлив като жена, а буйстваш
със дивото безумие на звяр!
Приличаш и на трите, а това
е неприлично и не ти прилича!
Учудваш ме! Кълна се в своя орден,
че смятах те за по-благоразумен!
Не стига че уби Тибалт, сега
посягаш и на себе си и с туй
желаеш да убиеш и жената,
живееща единствено чрез тебе!
Въставаш срещу род, земя, небе,
щом – рожба и на трите – се опитваш
да разрушиш единството им в теб!
Позор и срам! От тях ти надарен си
най-щедро с красота, любов и ум,
но като стар лихварин ги използваш
по начин, който знай, не прави чест
на тези красота, любов и ум!
Ти красотата си превръщаш в кукла
от мъртъв восък, като тъй отнемаш

от нея качествата на мъжа;
клетвопрестъпна става любовта ти,
като убиваш крехката онази,
която се закле да любиш нежно;
умът ти, най-подир, венецът, който
краси любов и красота, избухва,
зле ползван, във ръцете ти подобно
барутница на неумел войник
и ти загиваш, сине мой, разкъсан
от своето оръжие! Стани!
Стани, човече! Твоята Жулиета
е жива, а за нея преди малко
ти бе умрял от страх. Върви ти, значи!
Тибалт те диреше да те убие,
но ти уби го. Значи, пак върви ти!
Законът, който готвеше ти смърт,
смекчи сърцето си. Върви ти пак!
Цял дъжд от щастие над теб се сипе,
съдбата те ухажда, пременена
в най-скъпите си дрехи, а пък ти
се цупиш като глезена девойка
и бягаш от късмета си! Пази се,
такива като теб завършват зле!
Качи се, както казахте си днеска,
във стаята на своята жена
и утеши я! Само че внимавай,
да не поставят стражата, преди
да си излязъл от града, защото,
преварят ли те, няма да достигнеш
до Мантуа. Когато бъдеш там,
ще потърпиш, додето разгласим
женитбата ви, усмирим враждата,
измолим милосърдие от княза
и те извикаме да се завърнеш
със радост многократно по-голяма
от мъката, с която заминаваш!...
Ти, жено, тръгвай! Нека Жулиета
направи тъй, че всички да си легнат
по-рано днес – скръбта ще ги приспи.
Ромео ще пристигне, тъй кажи й.

ДОЙКАТА
О, Боже, бих стояла цяла нощ
да слушам мъдрости! Голямо нещо
е туй, учеността!... Ще кажа, значи,
на господарката да ви очаква.

РОМЕО
Кажи й! И кажи й, че готов съм
да чуя справедливия й съд.
Дойката тръгва и пак се връща.

ДОЙКАТА
Уф, старост! Този пръстен е от нея.
Вземете го! И не губете време!

N Излиза.

РОМЕО
С каква надежда този дар ме огрява!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Върви! На добър път! Повтарям: трябва
таз вечер преди стражата да бъдеш
извън града или пък утре рано
да се измъкнеш преоблечен. Тръгвай!
Докато чакаш в Мантуа, по твоя
прислужник ще ти съобщавам всичко,
което става тук! На добър час!
Е, хайде! Дай ръка, че става късно!

РОМЕО

Цял час тъй аз стоял бих на колене,
ако не бе едно небе пред мене!
Прощавай, отче!

N Излиза.

>> ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

N Стая в дома на Капулети.

N Влизат Капулети, Синьора Капулети и Парис.

КАПУЛЕТИ

Такава завъртя ни, драги графе,
че нямах случай да говоря с нея.
Те много се обичаха с Тибалт.
А пък и аз обичах го. Съдба!
Какво да правиш, всички ний сме смъртни.
Сега е късно. Легнала е вече.
Признавам, че ако не бяхте вие,
и аз да съм в леглото си от час.

ПАРИС

Да, да, доява, който се годява
в жалейни дни. Синьора, лека нощ!
И поздравете дъщеря си!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

С радост.

А утре сутрин ще говоря с нея.
Сега се е затворила в скръбта си.

КАПУЛЕТИ

Но аз, мой графе, отсега ще дръзна
да ви предложа нейната любов.
Тя волята ми няма да пречупи.
Аз вярвам в туй! Какво ти вярвам — знам го!
Жена, преди да легнеш, навести я
във стаята й — нека чуе вече
за любовта на dragия ни Парис
и затова, че — слушаш ли ме? — в сряда..
Но чакай! Днес какво сме?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Понеделник.

КАПУЛЕТИ

Как? Понеделник? Хм, тогава сряда

е малко рано. Нека е четвъртък.
В четвъртък, значи, тя ще се венчае
за скъпия ни граф. А вие, синко,
готов ли сте? Или да поотложим?
Ще бъде скромно. Само между свои.
Защото, ако вдигнем шумна сватба
тъй скоро след Тибалтовата смърт,
ще кажат, че не тачим паметта
на сродника си. Половин дузина
поканени и толкоз. Във четвъртък.
Какво ще кажете?

ПАРИС

О, само туй, че
бих искал тоз четвъртък да е утре!

КАПУЛЕТИ

Тогава тръгвайте! Четвъртък, значи...
Ти, жено, говори със Жулиета,
преди да легнеш, и я подготви
за предстоящия ѝ сватбен ден.
Доскоро, графе!... Запалете свещи
във стаята ми! Толкова е късно,
че още малко и ще стане рано!
Спокойна нощ!

N Излизат.

>> ПЕТА СЦЕНА

N В градината на Капулети.

N Горе на прозореца се показват Ромео и Жулиета.

ЖУЛИЕТА

Нима си тръгваш? Има още време
до утрото! Не беше чучулига,
а славей, вярвай, славей туй, което
прониза боязливия ти слух.
Той пее нощем в клонките на нара.
Повярвай, беше славей, мили мой!

РОМЕО

Не, беше чучулигата. Така
звъни вестителката на зората.
Не беше славей. Погледни, любов,
как злобните лъчи поръбват вече
редеещите облаци на изток.
Нощта гаси свещите си и, румен,
денят наднича, вдигнал се на пръсти,
зад планините. Трябва да вървя.
Смърт чака ме, ако остана тук!

ЖУЛИЕТА

Не, туй не е денят. Това е друг,
отделен плам, от слънцето излъхнат,
да те предшества като факлоносец
във пътя ти към Мантуа таз нощ.
Затуй не бързай! Имаш много време!

РОМЕО

Така да бъде! Нека смърт ме вземе!
Щастлив я чакам, щом я искаш ти!
Оназ дрезгавина не е окото
на утрото, а някакъв отблясък
от лунния светлик; тоз вик в небето
чуй! Чу ли го? — не е от чучулига,
не, то е славей. Нека той възслави
смъртта, която е добре дошла!...
Да си побъбрим, ангел мой, ела!
Какво ти е? Денят е тъй далече!

ЖУЛИЕТА

Не е! Не е! Върви си! Ден е вече!
И чучулига зла е туй, което
с нестройни крясъци дере небето!
Уж сладкопойна, а какво горчиво
страдание ни носи песента й!
Очи със жабата била сменила* —
да беше разменила и гласа си,
понеже той със своя утрин звук
жестоко ни дели един от друг!
Върви, върви, любими! Вече съмва!

[* „...Очи със жабата била сменила...” — Понеже жабата има големи
очи, а чучулигата — малки, народното поверие казвало, че те са се
разменили. Жулиета би желала да чуе вечерното квакане на жабите вместо
песента на утринната чучулига.]

РОМЕО

За други съмва, а за нас се стъмва!

N Влиза — откъм стаята — Дойката.

ДОЙКАТА

Жулиета! Ей, Жулиета?

ЖУЛИЕТА

Какво има?

ДОЙКАТА

След малко майка ти ще бъде тук!
Навън е светло! Миличка, внимавай!

N Излиза.

ЖУЛИЕТА

Товага: ден, ела! Живот, прощавай!

РОМЕО

Една целувка и се спускам, мила!

ЖУЛИЕТА

И тъй да ме напуснеш имаш сила,
о, мой любовнико, съпруге мой!
Пиши ми всеки ден от всеки час!
Да, тъй го казвам, тъй като без тебе
в минутката ще има много дни!
По тази сметка аз ще съм старица,
когато се завърнеш!

РОМЕО

Сбогом, скъпа!
При всеки сгоден случай занапред
от мен ще имаш вести и привет!

ЖУЛИЕТА

Ах, вярваш ли, че ще се видим пак?

РОМЕО

Разбира се! И някой ден с усмивка
ще си припомним за тези сълзи.

ЖУЛИЕТА

О, Господи! Предчувствувам беда!
Като те гледам в тъмното там долу,
приличаш на мъртвец във черен гроб!
Изглеждаш ли ми тъй или си бледен?

РОМЕО

И ти си бледна. Мъката ни пие,
затуй приличаме на мъртви ние.
Прощавай!

N Излиза.

ЖУЛИЕТА

Съдба, наричат те непостоянна —
защо тогава постоянно мъчиш
тоз, който ми се кле във постоянство?
Бъди непостоянна и когато
при тебе постои ден-два, пусни го
за постоянно тук!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ _ (отвън) _
Не спиш ли, дъще?

ЖУЛИЕТА

Кой вика? Боже! Майка ми! Дали
не си е още легнала, или
е вече станала? Защо ли иде?

N Влиза Синьора Капулети.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Какво ти има, дъще?

ЖУЛИЕТА

Зле съм, майко.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

За братовчед си още лееш сълзи?
С тях гроба му ти няма да размиеш.
Спри! Малко плач е знак за много обич
но много плач е знак за малко ум.

ЖУЛИЕТА

Бе близък мой тоз, който ме напусна;
затуй аз плача!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Няма с плач да върнеш
напусналия те!

ЖУЛИЕТА

И затова
плачът не ме напуска!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Знам те, плачеш
не толкоз за Тибалт, а затова, че
злодеят, който го уби, е жив!

ЖУЛИЕТА

Какъв злодей?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Ромео! Как „какъв“!

ЖУЛИЕТА _ (настрани) _
„Ромео“ и „злодей“ са разделени
от цяла бездна!... Бог да му прости!
Прощавам му от все сърце. И все пак
друг никой тъй сърцето ми не мъчи!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Защото знаеш, че живее нейде!

ЖУЛИЕТА

А е далеч от моите ръце!
Да трябваше аз само да му плащам!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Ще му платим, бъди спокойна, дъще!
Сега във Мантуа живее той –
аз там ще пратя свой доверен, който
с такова питие ще го почерпи,
че той ще иде сигурно и бързо
на гости на Тибалт; а туй, аз вярвам,
ще те задоволи.

ЖУЛИЕТА

Да, аз не мога
да се почувствувам задоволена,
преди да съм видяла тук до мен
Ромео... Мъртъв!... Мъртъв е духът ми,
заради близкия ми, майко моя!
Вий намерете ми човека само,
пък аз отровата ще му приготвя
такава, че когато я приеме,
Ромео да заспи спокоен сън!
Как мразя да дочувам това име
и да не мога да излея тази
любов, която на Тибалт дължа,
върху едва разцъфналото тяло
на този, който го е умъртвил!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

От тебе средството, от мен човека.
Но аз ти нося радост, дъще моя!

ЖУЛИЕТА

Навреме ще е тя сред толкоз скръб.
Каква е? Съобщете ми я, майко!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Какъв грижлив родител имаш, дъще!
Скръбта ти за да пръсне, той ти готви
нечакан празник, за какъвто, вярвай,
не сме мечтали нито ти, ни аз!

ЖУЛИЕТА

Наистина ли? И какъв е той?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

В четвъртък сутрин знатният и хубав
граф Парис ще те придружи във храма
на Свети Петър, за да те направи
във него своя радостна съпруга!

ЖУЛИЕТА

Пък аз кълна се в храма и в светеца,
че ще се радвам да си вземе друга!
Защо е нужно да се бърза толкоз?
Не е отворил дума за годеж,
а вече ще ме води пред олтара!
Кажете на баща ми, скъпа майко,
че аз не ща да се омъжвам още
и че, повярвайте, бих предпочела
Ромео — към когото аз си знам
какво изпитвам! — пред един такъв
граф Парис! Няма що, чудесен празник

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Баща ти иде! Нека сам те чуе!
Ще те научи той да се опъваш!

N Влизат Капулети и Дойката.

КАПУЛЕТИ

При залез слънце чести и понятни
са капките роса, но — Боже мой! —
откак залезе слънцето на брат ни,
проля ти, дъще моя, дъжд-порой!
Е, стига вече! Сякаш водоскок!
Преставай, хайде! Уж такава дребна,
а в теб се крие цяла морска буря:
очите ти море са, непрестанно
във приливи и отливи на сълзи;
прилично на злочеста платноходка
е тялото ти, плаващо сред тях;
а — вихри сякаш — твоите въздишки
ведно с вълните ще те съкрушат,
ако във кратко време не настъпи
спасително затишие!... Ти, майко,
предаде ли й волята ни, а?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Предадох я, но тя не ще да знае!
За гроба си дано да се венчае!

КАПУЛЕТИ

Какво? Какво? Я, повтори го пак?
Не ще да знае ли? Не се гордее?
Не ни е благодарна за това, че
на недостойна като нейна милост
намерили сме тъй достоен мъж?

ЖУЛИЕТА

Не, горда – не, но благодарна – да.
Със лошото не мога да съм горда,
но благодарна съм ви, като знаая,
че с него сте ми мислили доброто.

КАПУЛЕТИ

Я, пак да чуя! Как? Я, как го рече!
Ще ми предава логики на мене!
Била ни благодарна, но не горда!
„Не мога – мога!“ Хубостница една!
Тез твои „благодарни-млагодарни“
и „горди-морди“ да ги прекратиш,
красавице, и тез краченца виж
да са готови, за да те докарат
четвъртък в черква, че ако не,
ще те закарам в клетката, в която
развеждат курвите! Вън, мършо бледа!
Марш, воценицо!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Стига! Полудял сте!

ЖУЛИЕТА

На колене ви умолявам, татко!
Изслушайте ме! Само една дума!

КАПУЛЕТИ

Развратница! Върви да се обесиш,
пачавра със пачавра! И повтарям:
за черквата готви се или хич
недей ми се явява пред очите!
Мълчи! Не говори! Не възразявай!
Че както ме сърбят ръцете!... Жено,
оплаквахме се, че с едничка рожба
небето беше ни благословило,
а то излезе, че и тя е много
и че били сме прокълнати с нея!
Марш, кучка с кучка!

ДОЙКАТА

Грехота е, дето
така наричат я, господарю!
Да я закриля Господ!

КАПУЛЕТИ

Виж я ти,
Синьора Мъдрост! Бягай да клюкарстваш
със сватите си!

ДОЙКАТА

Че какво съм рекла?

КАПУЛЕТИ

Ах, Господи!...

ДОЙКАТА

Човек да не продума!

КАПУЛЕТИ

Тук ще мълчиш! Раздавай ум на чашка
със стринките си!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Мъжо, прекалихте!

КАПУЛЕТИ

Свето причастие! Ще полудея!
По всяко време – час, минутка, миг –
на работа, сред отдих, денем, нощем,
във общество и сам, едно съм мислил:
да я омъжа! И сега, когато
съм й намерил благородник, знатен,
заможен, млад и който, освен туй,
е пълен – нещо повече – натъпкан
със качества, изобщо мъж-мечта,
да вземе тази кукла, тази цивра
да вика: „Не го искам за съпруг“,
„Не ми харесва“, „Още ми е рано“,
„Простете ми.“ Аз ще ти дам едно
„Простете ми“, ако не се справиш!
Ще те изпратя тебе да пасеш,
където щеш, но не във моя дом!
Ти ме познаваш, аз не се шегувам!
Опичай си ума! Четвъртък ей го:
ако желаеш да те имам своя,
ще бъдеш тъй добра да вземеш тоя,
когото съм избрал; ако ли не,
ще съм без жал, дори на колене
да ми се молиш! Не! Кради, проси,
пукни сред път или се обеси –
аз няма никога да те призная
за своя дъщеря и няма толкоз
от моите имоти да ти дам!
Помни ми думата и размисли си,
защото аз ще знам да я сдържа!

N Излиза.

ЖУЛИЕТА

О, няма ли над облаците милост,
която да надникне в мойта скръб?
Не ме отблъсквайте, о, майко моя!
Поотложете сватбата за месец,
за седмица! Ако това не може,
то застелете брачното ми ложе
във гробницата, дете спи Тибалт!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Недей ми говори! Не те познавам!
Прави каквото щеш! Аз скъсвам с теб!

N Излиза.

ЖУЛИЕТА

О, Боже! Дойчице, какво да правя?
Съвет ми дай: мъжът ми е тук долу,
а мойта клетва — горе. Само той,
оставяйки земята, би могъл
оттам да ми я спусне, не дай Боже!
Ах, посъветвай ме! Защо небето
прилага толкова ужасни клопки
за същества тъй слаби като мен!
Каж ми нещо! Нямах ли една
утеха малка?

ДОЙКАТА

Имам! Как да нямам!
Ромео е в изгнание и аз
главата си залагам, ако той
посмее да се върне да те иска!
Най-много да довтаса тука скришом.
И тъй като понеже е така,
то, мене ако питаш, взимай графа!
Мъж и оттатък! Тоя твой Ромео
пред него е парцал! Как само стреля
със погледа, ще кажеш: млад орел!
Да пукна, ако тоя втори брак
не е късмет за теб, защото графът
къде-къде е по-добър от твоя
предишен мъж! И после той е мъртъв,
или ако не е — все туй, защото
не върши работа, макар и жив!

ЖУЛИЕТА

Каж ми, от сърце ли ми говориш?

ДОЙКАТА

И от душа! Ако те лъжа, нека
отида в ада!

ЖУЛИЕТА

Чул те Господ!

ДОЙКАТА

Как?

ЖУЛИЕТА

Ти даде ми надежда и аз искам
небето да се вслуша в твоите думи.
Върви при майка ми и й кажи,
че съм отишла да се изповядам
при брат Лоренцо за това, че днеска
ядомах татко.

ДОЙКАТА

Хубаво! Отивам!

N Излиза.

ЖУЛИЕТА

Проклета врачка! Дяволица гнъсна!
Кое е по греховно: че ме кара

да изменя на брачната си клетва
или че хули моя мъж с езика,
със който го разхвалваше преди?
Ще ме съветва! Отсега нататък
далеч от мен! Отивам при отца.
Без цяр ако се върна и оттам,
да си отида от света ще знам!

N Излиза.

> ЧЕТВЪРТО ДЕЙСТВИЕ
>> ПЪРВА СЦЕНА

N В килията на брат Лоренцо.
N Влизат Брат Лоренцо и граф Парис.

БРАТ ЛОРЕНЦО
В четвъртък? Много скоро, господине!

ПАРИС
Тъй иска тъстът ми, а аз не ща
на бързането му да преча с бавност.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Но казвате, че вам не е известно
какво тя мисли. Туй не е добро.

ПАРИС
Тя тъй без мярка плаче за Тибалт,
че нямах как за обич да продумам.
Венера, отче, мъчно се усмихва
в почернен дом. Но нейният баща,
боейки се, че младата й скръб
добива застрашителни размери,
разумно пожела да спре потопа
на сълзите й, който се надига
в самотността и може би ще спадне
в задружния съпружески живот.
Сега узнахте, отче, защо трябва
да ускорите нашата венчавка.

БРАТ ЛОРЕНЦО _ (настрани) _
Бих искал да не зная защо трябва
да я забавя!... Ето я и нея!

N Влиза Жулиета.

ПАРИС
Добрутро, моя прелестна невесто!

ЖУЛИЕТА
Такава ще ви бъда пред олтара.

ПАРИС
В четвъртък и това ще стане, драга!

ЖУЛИЕТА
Ако е писано.

БРАТ ЛОРЕНЦО

Виж, туй е вярно!

ПАРИС

На изповед ли идеш при отца?

ЖУЛИЕТА

Не искайте да ви се изповядвам!

ПАРИС

Признай пред него, че обичаш мен!

ЖУЛИЕТА

Отдавна знае той кого обичам.

ПАРИС

Щастливецът съм аз, нали е тъй?

ЖУЛИЕТА

Ако е тъй, добре е да го чуе
отецът не пред вашето лице.

ПАРИС

Но твоето лице повяхва в сълзи!

ЖУЛИЕТА

Сълзите няма да му навредят —
то никога не е било красиво.

ПАРИС

С тез думи ти обиждаш го по-тежко
отколкото уврежда го плачът ти!

ЖУЛИЕТА

Обида няма в истината, графе,
и аз си му я казвам във лицето.

ПАРИС

Но то след малко няма да е твое!

ЖУЛИЕТА

То и сега не ми принадлежи!...
Свободен ли сте вече, благи отче,
или да дойда пак подир вечерня?

БРАТ ЛОРЕНЦО

Свободен съм, умислена ми дъще.
Ще извинявате, любезни графе!...

ПАРИС

Опазил Бог, да ви попреча с нещо
на святата беседа! Жулиета,
в четвъртък сутринта ще ви разбудя.
От мен вземете таз целувка свята!

N Излиза.

ЖУЛИЕТА

Ах, бързо, отче, затвори вратата
и тук ела, да плачеш с мен, нещастна,

без помощ, без надежда, без утеха!

БРАТ ЛОРЕНЦО

О, Жулиета, зная твойта мъка.
И моята глава не я побира!
Узнах, че твойт татко е решил
да те венчае с графа във четвъртък!

ЖУЛИЕТА

Не казвай, че го знаеш, щом не знаеш
да кажеш как да го предотвратя!
Ако във твой разум няма помощ,
кажи, че в мойта твърдост има разум,
и аз ще си помогна с този нож!
Бог двете ни сърца във обич сплете,
ти в брачна връзка свърза ни ръцете;
и знай, пресвети отче, че преди
ръката ми нов подпис да постави,
преди сърцето ми да се отметне,
туй тук предателството им ще спре.
Затуй от своя многодетен опит
дири съвет, че инак между мен
и невъзможното тоз хладен съдник
без бавене ще разреши въпроса,
от който твойта възраст и изкуство
не са могли да ми посочат изход.
Не се бави! Жадувам да изчезна,
щом ползата от теб е безполезна!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Не бързай, дъще! Виждам лъч надежда,
но нейният успех е свързан с план
отчаян като случая, от който
той сам е излаз: щом намериш сили
да се убиеш, за да не приемеш
венчилото с граф Парис, вероятно
ще имаш смелостта да се подложиш
на нещо друго, близко до смъртта.
Готова ли си? Ако да, кажи ми,
и мисля, че ще имам лек за теб.

ЖУЛИЕТА

О, заповядай ми, и аз ще скоча
от най-висока кула; изпрати ме
в свърталището на крадци среднощни;
мушни ме във гнездо на пепелянки;
с верига прикови ме към стръвница;
спусни ме в костница, догоре пълна
с пищяли и със черепи беззъби,
или във пресен гроб, под общ саван
с покойника; да, всички тези неща —
които нямга, само споменати,
са ме изпълвали със страх — сега,
кажи ми само, и ще ги извърша
без колебание, за да остана
съпруга на любимия си мъж!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Тогава чуй: иди си у дома,
кажи на своите, че приемаш графа

и дай си весел вид. А вечерта
пред сватбата ви – тоест утре вечер –
предлог си намери да си самичка,
когато ще си лягаш, и недей
да пускаш дойката да спи при теб.
Дръж тази стъкленичка и в леглото
изпий й съдържимото до капка!
Щом сториш го, по всичките ти жили
ще протече студен и сънен ток;
размереният удар на сърцето
ще се забави; пулсът ти ще спре;
ни дишане, ни топлина ще казват,
че жива си: трендафилът на твоите
страни и устни ще повехне в миг
до цвят на пепел и ще се затворят
прозорците на твоите очи
като при смърт; във трупна вкочанялост
ще бъдат крайниците ти – и тъй ще спиш
четирсет и два часа, след което
като от сладък сън ще се събудиш.
Така, на утрото, когато дойде
женихът да те вземе, ти ще бъдеш
все още мъртва, и по обичая
в разкошни дрехи и в открит ковчег
ще те положат в гробницата древна
на Капулетите. А дотогава
аз вече ще съм писал на Ромео
за плана ни и той ще дойде тук,
за да присъствува със мен на твоето
пробуждане и да те отведе
във Мантуа преди зори. Така
лекът ми от срама ще те опази,
ако не се пречупи твърдостта ти
от нерешителност и женски страх.

ЖУЛИЕТА

О, дай го! Дай! За страх не говори!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Вземи го! Тръгвай и бъди безстрашна!
Пък аз ще пратя по един монах
писмо във Мантуа до твой мъж.

ЖУЛИЕТА

Любов, ти дай ми своята сила скрита,
а силата ще ми даде защита!
Прощавай, отче!

N Излизат.

>> ВТОРА СЦЕНА

N Зала в дома на Капулети.

N Влизат Капулети. Синьора Капулети, Дойката и Слуги.

КАПУЛЕТИ

Върви и ги кани по този списък!

N Първи слуга излиза.

Ти бягай да намериш двайсетина
най-опитни готвачи! И внимавай!

ВТОРИ СЛУГА

Знам ги на пръсти, господарю! А които не знам, ще ги подложа на
пръстната проба.

КАПУЛЕТИ

Каква е тази проба?

ВТОРИ СЛУГА

Ами нали се казва: „Лош готвач пръсти не облизва.“ Който не си
облизва пръстите, няма да го взема!

КАПУЛЕТИ

Хайде, върви!

N Втори слуга излиза.

Май няма да успееме със всичко.
Къде е Жулиета? При монаха?

ДОЙКАТА

На изповед при него, господарю.

КАПУЛЕТИ

Това е хубаво. Дано я вкара
във пътя, тази шура твърдоглавка!

N Влиза Жулиета.

ДОЙКАТА

Пристига, ей я! И каква засмяна!

КАПУЛЕТИ

Къде се губи, малка инатчийке?

ЖУЛИЕТА

Където се научих да се кая
за упоритото си непокорство
към вас и волята ви. Брат Лоренцо
ми нареди да ви поискам прошка
на колене. Простете, господарю!
От днес нататъка ще се оставям
да бъда направлявана от вас.

КАПУЛЕТИ

Ти бягай, събщи това на графа!
Тоз възел ще го стегнем още утре!

ЖУЛИЕТА

Аз срещнах графа при отец Лоренцо
и в рамките на скромността му дадох
да разбере сърдечното ми чувство.

КАПУЛЕТИ

Виж, туй ме радва! Хубаво! Вдигни се!
Тъй трябва!... Казах, бягайте за графа!
Да дойде бързо! Още ли сте тука?...

Да, този брат е истински светец.
Верона цяла му е задължена!

ЖУЛИЕТА
Ще дойдеш ли във стаята ми, дойке,
да ми помогнеш да реша кой накит
да сложа утре?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Вдругиден, не утре.
Защо е нужно да се бърза толкоз?

КАПУЛЕТИ
Не, утре, утре! Тръгвай с нея, старо!

N Жулиета и Дойката излизат.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Кога ще се приготвим? Вече нощ е!

КАПУЛЕТИ
Бъди спокойна! Като се запретна,
набързо ще сколасаме със всичко!
Ти помогни й в избора на дреха,
пък аз ще мина тази нощ без сън.
Сега ще видиш!... Този път аз сам
ще домакинствам!... Хей... Кои са тези?
Е, нищо! Ще отскоча сам да кажа
на графа, че венчавката е утре.
Олекна ми, откакто се разбра, че
омекна нравът на това глупаче!

N Излизат

>> ТРЕТА СЦЕНА

N В стаята на Жулиета.

N Влизат Жулиета и Дойката.

ЖУЛИЕТА
Да, тази рокля най ще ми отива,
но, моля ти се, мила, остави ме
таз нощ сама! Аз трябва да отправя
безброй молитви към небето горе,
дордето го склоня да се усмихне
към моята душа, която — знаеш —
е грешна и почернена от срам!

N Влиза Синьора Капулети.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Заети ли сте? Трябва ли ви помощ?

ЖУЛИЕТА
Не, майко моя. Вече имам всичко,
което ми е нужно. Ще ви моля
таз нощ да ме оставите сама.
Вземете дойката, да ви помогне,
защото сигурна съм, че до утре

миг няма да се спрете.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Лека нощ!

Спокоен отдих, мила! Той ти трябва.

N Излиза заедно с Дойката.

ЖУЛИЕТА

Прощавайте! Бог знай кога със вас
отново ще се срещнем. Ах, усещам
по жилите ми да минава вече
ужасен хлад, от който примаялявам!
Ще ги извикам да ми вдъхнат смелост!
Ей, дойке!... Но защо ли ми е тя?
Ела, о, стъкленичко!
Ами ако изобщо не подейства?
Ще трябва да отида пред олтара!
Не, ти ще ме спасиш! До мен легни!

N Поставя до себе си кинжала.

Какво ли пък, ако във нея има
отрова, със която този старец
желае хитро да убие мен,
за да не бъде сам опозорен,
задето ни е свързал със Ромео?
Възможно е! Не, не, не е възможно!
Цял свят го знае като свят човек!
Ами ако събудя се самичка
от смъртния си сън, преди Ромео
да е дошъл да ме освободи?
О, грозна мисъл! Зная, ще умра
от задушаване в онази дупка,
в която сигурно не влиза лъх
свободен въздух! Пък и да намеря
какво да дишам, няма ли, когато
представя си, сред нощ и смърт, че съм
във древното вместилище, в което
са сбрани костите на всички мои
предци, погребвани от векове;
в което, току-що положен, гние
под бял покров убитият Тибалт;
в което — казват — призраци среднощ
излизали... о, няма ли, когато
се съживя сред миризми на гнилоч
и писъци, подобни на онези
на мандрагората*, които — казват —
довеждали хората до лудост...
О, няма ли сред целия този ужас
да се побъркам и да затанцувам
над костите на своите деди,
да раздера покрива на Тибалт
и с кокала на някой свой прадедо
да пръсна полуделия си мозък?
О, виждам братовчед си да преследва
виновника за неговата смърт!
Стой, стой! Тибалт! Ромео, бягай, бягай!
За тебе пия, о, любими мой!
[* _Мандрагора_ — Според поверието корените на това екзотично

растение, на което били приписвани различни целебни и магически свойства, имали форма на човешко тяло и стенели при изскубване.]

N Пада в леглото си.

>> ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

N Зала в дома на Капулети.

N Влизат Синьора Капулети и Дойката.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

На, дръж ключовете, донес подправки!

ДОЙКАТА

Сладкарят иска дюли и фурми.

N Влиза Капулети.

КАПУЛЕТИ

По-бързо! Вторите петли пропяха!

Минава три – камбаната удари!

Анджелика, недей пести месото
във баничките!

ДОЙКАТА

Я си полегнете!

Какво току се пяхате навред!

А утре ще сте болен!

КАПУЛЕТИ

Ти не бой се!

Друг път по цели нощи не съм мигвал
и нищо ми е нямало!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Да, знаем,

мишкувал сте, ала сега ще спите,
защото вашата жена не спи!

N Излиза заедно с Дойката.

КАПУЛЕТИ

Жена ревнива здравето разбива!

N Влизат Слуги, които носят кошници, дърва.
Какво е туй?

ПЪРВИ СЛУГА

Не зная, господарю.

За кухнята там нещо.

КАПУЛЕТИ

Бърже, бърже!

N Първи слуга излиза.

Това не са дърва! Върви за сухи!

Попитай Пиетро, той ги знае де са.

ВТОРИ СЛУГА

Тя, моята глава, е, господарю,
по дървената част. И сам ще мога!

КАПУЛЕТИ

Добре го рече! Духовит простак!
Ще те направя главен дървеняк!
Но бързай, че да няма дървен господ!

N Втори слуга излиза.

Брей, съмва вече! Графът, току-виж,
пристигнал с музиката!

N Чува се музика.

Ей го, на!
Хей, жено! Дойке! Глухи ли сте? Идат!

N Влиза отново Дойката.

Буди Жулиета! Помогни й бързо
да се докара! Аз ще поприказвам
със младоженеца. Не се влачи!
Той вече е пред къщи! Бързай, бързай!

N Излизат.

>> ПЕТА СЦЕНА

N В стаята на Жулиета.

N Влиза Дойката.

ДОЙКАТА

Хей, господарко! Жулиета! Жули!
И как дълбоко е заспала само!
Да ти е жал да я събудиш просто!...
Хей, агънце! Сънливке! Хайде, ставай,
че сватбата те чака!... Нито дума!
Ха, запасяваш се! И умно правиш,
защото гарантирам ти, че графът
решил е — хе, и бас държа, че твърдо! —
минутка да не ти даде за сън
през идващата нощ!... Прости ми, Боже!
Уста греховна!... Колко здраво спи!
Но трябва да я будя... Жулиета!
Хей, Жулиета! Е, щом искаш, нека
да те завари графът, както спиш.
Внимавай само да не ти... О, Боже!
Облечена! И с дрехите в леглото!
Макар насила, но ще я събудя...
Хей, ставай! Жулиета! Жулиета!
О, Боже! Помощ! Мъртва! Помощ! Мъртва!
О, да не бях се раждала! О, малко
да срѣбна! Господарю! Господарко!

N Влиза Синьора Капулети.

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Защо крещиш така?

ДОЙКАТА

О, черен ден!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Какво е станало?

ДОЙКАТА

О, вижте, вижте!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Детето ми! Животът ми! О, Боже!
О, събуди се! Отвори очи!
Върни се към живота или аз
ще дойда с тебе! Помощ!... Викай помощ!

N Влиза Капулети.

КАПУЛЕТИ
Къде е дъщеря ти? Графът чака!

ДОЙКАТА
Отиде си! Предала дух, горката!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
Умряла е! Умряла е! О, Боже!

КАПУЛЕТИ
Какво говорите, бе? Я да видя!
О, Господи! Студена като лед!
Вдървила се е! Пулсът ѝ не бие!
Животът е напуснал тези устни!
Смъртта студена като ранен скреж
попарила е скъпото ни цвете!

ДОЙКАТА
О, черен ден!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ
О, неизмерна скръб!

КАПУЛЕТИ
О, скръб, която караш ме да викам,
а стисваш гърлото ми да немее!

N Влизат Брат Лоренцо, Граф Парис и свирачи.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Готова ли е булката за черква?

КАПУЛЕТИ
Да иде — да, но не и да се върне!
О, сине мой, в предсватбената нощ
Смъртта преспа със своята невеста!
Да, оня, костеливият с косата,
те изпревари и отне цвета
на годеницата ти и ми стана
омразен зет, ненавистен наследник!
Да, той сега празнува сватба с нея,

а аз умирам и ще завеща
живот, имот, каквото имах — нему!

ПАРИС

Затуй ли тъй жадувах тази утрин,
та тази гледка тя да ми дари?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Проклет, злочест, омразен, пъклен ден!
Час, най-злочест от всички часове,
които времето е извървяло
във морния си друм! Едно ми беше,
единствено за радост и разтуха,
и ето че смъртта ми го отне!

ДОЙКАТА

О, мъка, мъка! О, ужасна мъка!
О, черен ден! Най-черният от всички,
които виждала съм досега!
Отде се взе, о, зъл, омразен, грозен,
невиждан до ден-днешен черен ден!

ПАРИС

О, аз — презрян, оплют, разбит, отритнат!
Омразна смърт, от тебе изпреварен,
ограбен подло! Моя невъзвратна!
Без теб, живот, животът ми е смърт!

КАПУЛЕТИ

О, аз — осмян, сломен, убит, погребан!
О, злополучен миг, защо дойде
да хвърлиш в мрак сияйния ни празник?
О, чедо мое! О, нещастна моя!
О, няма го детето ми! О, с него
погреба Бог последната ми радост!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Достатъчно! Скръбта ви става срамна!
Не воля давайки на шумни вопли,
неволя се лекува! Таз девойка
принадлежеше вам и на небето.
Сега небето има я изцяло —
и по-добре за нея. От смъртта
вий свойто не овардихте, а горе
небето свойта част от нея пази
за вечни времена. За вас бе рай
да се издига тя все по-високо,
а ето ви, че плачете, когато
е литнала над облаците в рая!
Зле любите я, щом от скръб сте луди,
защото тя е във блаженство. Знайте,
щастливи са не тез, които дълго
живеят на света, а тез, които
напускат го в предчувствие на радост.
Изтрийте сълзите си, поръсете
със розмарин прекрасното й тяло
и нека — както иска обичаят, —
я отнесем облечена най-скъпо
във храма Божи! Пред такава смърт
природата сълзи обилни лее,

но на плача ѝ разумът се смее!

КАПУЛЕТИ

Кое то бе за обряда венчален
за обред ще послужи погребален –
свирачите ще свирят скръбни химни,
гощавката ще стане тъжен помен,
смехът ще се превърне в горки вопли,
венците ще закичат гробен камък,
наопаки ще се обърне всичко!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Синьоре, влезте си! И вий, синьора!
Вий, графе, също! Всички сбрани тука
да се приготвят, за да изпроводят
покойната до вечния ѝ дом –
и тъй небето ви обръща гръб,
не го гневете с неразумна скръб!

N Излизат всички освен Дойката и Свирачите.

ПЪРВИ СВИРАЧ

Май трябва да се вдигаме оттука.

ДОЙКАТА

Да, да, вървете си – сами видяхте,
че сватбата завърши злополучно!

N Излиза.

ПЪРВИ СВИРАЧ

Ами зло е, като нищо не бе получено!

N Влиза Пиетро.

ПИЕТРО

Свирачи! Хей, свирачи! „Весело сърце“! Ако ми желаете доброто,
изсвирете ми „Весело сърце“!

ПЪРВИ СВИРАЧ

Защо „Весело сърце“?

ПИЕТРО

Защото всичко в мен пее „Сърцето ми е скръбно!“. О, изсвирете ми
някоя игривичка елегия, да ме развесели!

ПЪРВИ СВИРАЧ

Никакви елегии! Сега не е време за музика.

ПИЕТРО

Значи, няма да свирите, а?

ПЪРВИ СВИРАЧ

Няма.

ПИЕТРО

Тогава ще ви дам, което ви се полага.

ПЪРВИ СВИРАЧ

Колко?

ПИЕТРО

Всичко без остатък, само че не в жълтици, а в ритници. Защото досега не съм чувал такова невярно свирене!

ПЪРВИ СВИРАЧ

Пък аз не съм виждал такова лакейско носовирене!

ПИЕТРО

Тогава ще почувстваш лакейския ми нож върху кожата си! Ще те направя само на четвъртинки и осминки! Ще ти свиря „до-ре-ми“, до-като ре-внеш: ми-лост!

ПЪРВИ СВИРАЧ

Пък аз ще ти изпея такова „сол-си-ла“, че да ти излезе сол-ено, си-не ла-кейски!

ВТОРИ СВИРАЧ

Я си скрий острия нож и измъкни острия си ум! Почвай, да те видим!

ПИЕТРО

Добре! И без нож ще ви направя на тънки резенчета! Дръжте се!

„Когато мъка тягостна и скучна
обхване ни във своя тъжен плен,
едничка музиката среброзвучна...“

Ха сега де! Кой ще каже защо е „среброзвучна“? Защо точно „сребро...“, а не друго? Какво ще кажеш ти, Симон — Котешко черво?

ПЪРВИ СВИРАЧ

Ами че защото звукът на среброто е добър за ухото.

ПИЕТРО

Не е лошо! А ти какво ще кажеш, Хю — Конски косъм?

ВТОРИ СВИРАЧ

„Среброзвучна“, защото звучи зарад среброто.

ПИЕТРО

И това не беше лошо! А ти какво ще кажеш, Джеймс — Кучи вой?

ТРЕТИ СВИРАЧ

Ами не знам какво да кажа.

ПИЕТРО

О, прощай, забравих, че ти си певецът! Добре, ще кажа аз отговора вместо теб. Казва се така, защото някои музиканти, като не получат сребро, да им звучи в джобовете, и тогава мъка тягостна и скучна обхване ги във своя тъжен плен...

„... едничка музиката среброзвучна
повдига им духа опечален!“

N Излиза.

ПЪРВИ МУЗИКАНТ

Пустият му хитрец, да пукне макар!

ВТОРИ МУЗИКАНТ

Зарежи го! Хайде да влезем! Ще изчакаме опечалените и ще си хапнем за Бог да прости!

N Излизат.

> ПЕТО ДЕЙСТВИЕ

>> ПЪРВА СЦЕНА

N Улица в Мантуа.

N Влиза Ромео.

РОМЕО

Кълна се, ако трябва да се вярва
на блазнешите сънища, на път са
приятни вести. Малкият тиран
на моето сърце е седнал весел,
люлеейки крачка, на своя трон
и чудна лекота цял ден ме носи
на педя от земята! Боже мой,
сънувах, че съм мъртъв – странен сън:
уж мъртъв, а съзнавах го! – и ето,
любимата ми дойде и с целувка
ми вдъхна жива сила и аз станах
и се почувствах като император!
Каква ли сладост крие любовта
в действителност, щом сянката ѝ само
е толкоз сладка!

N Влиза Балтазар.

Вести от Верона!

Разказвай, Балтазар! Навярно носиш
писмо от брат Лоренцо? Как е мойта
любима Жулиета? А баща ми?
Жена ми как е? Питам пак, защото,
щом тя добре е, всичко е добре!

БАЛТАЗАР

Тогаз кажете, че добре е всичко,
защото вече е добре и тя.
Прекрасната ѝ плът е под земята,
безплътният ѝ дух – във небесата!
Видях, като я вмъквах с ковчега
в семейната им гробница и бързо
насам препуснах, за да ви го кажа.
Поръчахте ми да ви нося вести –
простете ми, че първата е таз!

РОМЕО

Какво говориш?... О, тогава аз,
звезди планети, викам ви на бой!...
Ти знаеш де живея – донеси ми
хартия и перо! И наеми
коне веднага! Тръгваме таз нощ!

БАЛТАЗАР

Недейте бърза, господарю мой!
Тоз бледен лик, тоз поглед предвещават
нещастия!

РОМЕО

Мълчи! Какво разбираш!
Върви и направи каквото казах!
Не носиш ли писмо от брат Лоренцо?

БАЛТАЗАР

Не, господарю.

РОМЕО

Нищо. Хайде, тръгвай!
Помпи конете! Аз ще те настигна!

N

Балтазар излиза.

Таз нощ ще спя до тебе, Жулиета!...
Но как?... Аха!... О, грозен грях, как бърже
ти хрумваш на отчаяната мисъл!
Сега си спомням: нейде тук търгува
един аптекар. Скоро го видях
да сбира билки, целият във дрипи,
с надвесени над хлътнал поглед вежди,
от глад и недоимък заприличал
на страшен скелет; в бедната му лавка,
освен един натъпкан крокодил
и костенурка някаква, и сбирка
от уродливи риби, беше голо:
по лавиците мъдреха се само
кутийки празни, глинени гърненца,
мехури с течности, връвчици гнили,
мухлясали листа от розов цвят,
кесийки семена – и всичко туй
изложено, за да изглежда стока!
Като видях таз бедност, аз си казах:
„Ако е нужна някому отрова,
макар във Мантау да се наказва
със смърт продажбата ѝ, тук за него
ще се намери нужното!“ Тогава
не мислех, че аз сам ще имам нужда
от тоз нуждаещ се. Май точно тука
му беше лавката. Ах, днес е празник –
затворил е!... Аптекарю! Ехей!

N

Влиза Аптекарят.

АПТЕКАРЯТ

Кой толкова креши?

РОМЕО

Ела, ела!
Личи си, че си беден. Тука има
четирисет дуката *. Срещу тях
продай ми грам отрова, но с такова
ужасно действие, че мигновено
по всички жили да протича, тъй че
отчаялият се от тоз живот
да рухне като труп, а от трупа му
духът да излети тъй бързо, както
лети възпламененият барут
от гърлото на топ! Е, дръж и давай!

[* _Дукат_ – венецианска златна монета от XIII в., разпространила се по-късно из цяла Европа.]

АПТЕКАРЯТ

Каквото искаш, имам; но когото
заловят, че търгува със отрова
във Мантуа, наказват го със смърт!

РОМЕО

Тъй беден и окаян, а все пак
не ти се мре, а? Виж се, жалък просяк,
по бузите ти глад е издълбан,
в очите ти оскъдица се гърчи,
презрение привежда ти плещите –
светът ти е враждебен и законът,
от него писан, ти е също враг.
Богат да си той право не ти дава
ти наруши го с ей това тогава!

АПТЕКАРЯТ

Не волята ми, а гладът отстъпва.

РОМЕО

И аз на него плащам, не на нея.

АПТЕКАРЯТ

Капни това в каквато искаш течност,
изпий го и дори да имаш сила
за двајсетина, ще се видиш мъртъв!

РОМЕО

А ето и за теб. Това е злато –
отрова за човешките души,
която върши повече убийства
на този скапан от поквара свят,
отколкото сместа, която ти
не бива да продаваш! Аз на теб
продадох ти отрова, а не ти –
на мене, драги!... Сбогом! И дано
се поохраниш!... А пък ти до гроба
на Жулиета ще ме придружиш –
със тебе там, спасителен балсам,
да изцера бедата си ще знам!

N Излизат.

>> ВТОРА СЦЕНА

N В килията на Брат Лоренцо.

N Влиза Брат Джовани.

БРАТ ДЖОВАНИ

Хей, брате францисканецо, къде си?

N Влиза Брат Лоренцо.

БРАТ ЛОРЕНЦО

Познах те по гласа ти, брат Джовани!
Добре дошъл от Мантуа! Разправяй!

Ромео какво каза? Или носиш
писмо от него? Давай го тогаз!

БРАТ ДЖОВАНИ
Отидох да потърся един брат
от ордена ни, за да тръгнем, мислех,
със него. Ала той понеже ходи
по болните в града, така се случи,
че дето го намерих, нея къща,
видя се подозрителна за чума
на стражите по здравето и нас
ни запечатаха и аз не тръгнах
за Мантуа.

БРАТ ЛОРЕНЦО
И по кого изпрати
писмото ми?

БРАТ ДЖОВАНИ
По никого! На, ей го!
Аз молих, но не се намери никой
да ти го върне, всичките защото
ги беше страх от болест.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Зла съдба!
Кълна се в босоногия ни орден,
писмото беше извънредно важно!
От този пропуск могат да последват
нещастия! Върви и донеси ми
един железен лом!

БРАТ ДЖОВАНИ
Веднага, братко!

N Излиза.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Във гробницата й ще ида сам.
Остават й три часа сън най-много.
Ще ме кори навярно, че не съм
извикал милия й. Ала нищо!
Отново ще му пиша, а пък нея
ще скрия тук при мен за някой ден.
Горката — живо тяло в гроб студен!

N Излиза.

>> ТРЕТА СЦЕНА

N В гробището, пред гробницата на Капулетите.
N Влизат Граф Парис и Пажът, носещ факел и цветя.

ПАРИС
Дай факела, момче, и остави ме!
Не, тъй ще ме съгледат. Загаси го
и се просни под оня кипарис
с ухо, опряно о земята. Тука
тя куха е — копана и дълбана

за хиляди гробове, – тъй че ти
ще чуеш отдалече да кънти
кракът на идещия; и тогава
свирни с уста да ме предупредиш!
Подай цветята! Хайде! Изпълнявай!

ПАЖЪТ _ (настрани) _
Самичък сред гробовете и в мрак!
Ужасно ме е страх, но няма как!

N Отдалечава се.

ПАРИС
Невесто моя, цвят прекрасен, който
в предсватбен ден от вихър бе убит,
цветя и сълзи ръся върху твойто
легло от мрамор с навес от гранит.
На нощ със теб не се нарадвах аз –
сега ще те оплаквам в нощен час!

N Пажът изсвирва.

Чий крак проклет ми пречи да излея
в последен обред своята скръб по нея?
И с факла? Загърни ме, тъмнина!

N Скрива се.

N Влизат Ромео и Балтазар, носещ факел, кирка и пр.

РОМЕО
Дай кирката и лоста! Туй писмо
върчи го на баща ми утре рано!
Подай ми факлата и запомни:
каквото и да видиш или чуеш,
стой настрани, недей да ми се пречкаш!
Ще вляза в таз обител на смъртта
не само за да зърна във лицето
покойната, но още за да смъкна
от мъртвия й пръст един особен
безценен пръстен, който ми е нужен
за спомен скъп! Така че – да те няма!
И хубаво си знай – ако се върнеш
от любопитство, за да проследиш
какво ще правя, аз ще те накъсам
на късчета и с тях ще утоля
таз пръст, все още алчуща за мърша!
Подбудите ми и часът среднощен
ме правят по-свиреп и кръвожаден
от гладен тигър и от бясна буря!

БАЛТАЗАР
Отивам си веднага, господарю!

РОМЕО
И тъй ще ми докажеш своята дружба.
Дръж туй от мен! Бъди щастлив! Пътувай!

БАЛТАЗАР _ (настрани) _
Все пак ще се укрива недалеч.
Съмнява ме със своя вид и реч.

N Отдалечава се.

РОМЕО

Презряна паст, погълнала без жал
най-сладостното късче на света,
аз гнилата ти челюст ще разчекна
и с още плът ще те натъпча силом!

N Отваря гробницата.

ПАРИС _ (настрани) _

Това е наглият Монтеки, който
уби Тибалт и със това докара
смъртта на моята невеста! Ей го,
сега дошъл е, за да поругае
телата им за своя скверна цел!
Но аз ще го изоблича и хвана!...
Кощунството си прекрати веднага,
изгнанико! Тъй значи, твойта мъст
преследва своите жертви и във гроба?
Задържам те! Готви се да умреш!

РОМЕО

Готов съм вече и затуй съм тук.
Младежо смел, недей да предизвикваш
отчаяния! Бягай! Остави ме!
Побой се от безброй мъртъвци
наоколо ни! Моля ти се, момко,
не ме вбесявай и недей въвлича
нов грях върху главата ми! Върви си!
Аз повече от себе си те любя,
щом себе си – не тебе – ще погубя!
Върви си и повтаряй всеки ден,
че бил си от безумец пощаден!

ПАРИС

Не ща да слушам твоите молби!
Задържам те като престъпник! Стой!

РОМЕО

Тогава защитавай се, хлапе!

N Сражават се.

ПАЖЪТ

Сражават се! Ще викна караула!

N Излиза.

N Граф Парис пада.

ПАРИС

Умирам! Имай милост, положи ме
във гробницата, редом с Жулиета!

N Умира.

РОМЕО

Ще го направя. Но да видя кой е.
Меркуциовият роднина, Парис?

Какво ми беше казал Балтазар,
когато яздехме, а аз във свойто
объркване дори не го дочух?
Че Парис трябвало да се венчае
за Жулиета? Тъй ли ми го каза
или сънувал съм? Или сега
въобразявам си, че съм го чул,
понеже бедният я спомена?
Подай ръка, ти, вписан редом с мене
във страницата черна на съдбата!
О, аз ще те положа в дивна крипта!
Каква ти крипта! Във прозирен купол,
защото Жулиета спи под него
и нейното присъствие излъчва
сияния такива, че превръща
и гроба мрачен в празничен чертог!
Мъртвецо, спи, от друг мъртвец погребан!

N Полага тялото на Парис в гробницата.

Говорят, че умиращите често
изпитвали необяснима радост.
Болногледачите наричат туй
„предсмъртна мълния“. Но не, това е
не мълния, а радостна заря!
О, моя обич! О, любима моя!
Смъртта, на твоя дъх меда изпила,
все пак се е оказала без сила
пред хубостта ти и не е могла
да те превземе! Стягът на живота
пламти по твоите устни и страни!
По тях врагът не е развял все още
студеното си пепеляво знаме!
А ето те и теб, Тибалт, във твоя
ръждив от кръв саван! Каква услуга
бих могъл да ти сторя освен тази,
с ръката, тебе хвърлила във мрак,
да хвърля в мрака, който бе твой враг?
Прости ми, братовчеде! Жулиета,
защо тъй дивна си? Нима да вярвам,
че оня костелив старик с косата
държи те жива тук, за да му бъдеш
любовница? От страх, че е така,
аз ще остана в мрачния му замък
завинаги със теб и твойта свита
от червеи! Да, този кът избирам
за вечния си отдих! Тука аз
от морното си тяло ще отхвърля
ярема на злокобните звезди!
Очи, за сетен път я погледнете!
Ръце, за сетен път я прегърнете!
Вий, двери на дъха, във нежност свята
скрепете на целувката с печата
безсрочната спогодба между мене
и вечно алчната за плячка смърт!
Водачо мой горчив, кормчио гаден,
насочвай към зъбатите скали
съсипаната ми от бури лодка!
За теб, Любов!

N Пие.

О, честни аптекарю,
лекарствата ти действат, както трябва!
Целувайки, умирам!

N Пада.

N Влиза Брат Лоренцо с фенер, лост и кирка в ръце.

БРАТ ЛОРЕНЦО
Закриляй ме, свети Франциск! Лош знак:
сто пъти се препънах в тоя мрак!
Хей, кой си ти?

БАЛТАЗАР
Човек във плът и кръв,
и ваш приятел, отче!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Бог със теб!
Кажи, каква е тази факла там,
която дава светлина ненужна
на червеи и черепи безоки?
Изглежда да мъждука вътре в склепа
на Капулетите?

БАЛТАЗАР
Да, точно в него.
И в него е и моят господар
и ваш приятел!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Кой е той?

БАЛТАЗАР
Ромео!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Отдавна ли е долу?

БАЛТАЗАР
От най-малко
полвина час!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Тогава тръгвай с мен!

БАЛТАЗАР
Не смея! Господарят ми не знае,
че аз съм още тука. Той ми каза,
че щял да ме убие, ако видел,
че съм останал да го наблюдавам!

БРАТ ЛОРЕНЦО
Стой тук тогава! Аз ще вляза сам!
Боя се, че е станала беда!

БАЛТАЗАР
Когато спях ей там, под кипариса,
видях насън, че моят господар

се сби със някого пред тоя вход
и го уби.

БРАТ ЛОРЕНЦО

Ромео? Боже мой!
Какви са тези петна по стъпалата
на този мавзолей? И тези шпаги,
обагрени от кръв, тъй не на място
в туй място, отредено на мира?

N Влиза в гробницата.

Ромео! Блед! А този? Парис! В кръви!
О, небеса, каква прокоба черна
виновна е за тази двойна гибел?
Девојката помръдна!

N Жулиета се събужда.

ЖУЛИЕТА

О, благи отче! Де е моят мъж?
Аз спомням си где трябваше да бъда.
И ето ме. Ала Ромео где е?

БРАТ ЛОРЕНЦО

Ела! Дочувам шум! Ела, девојко!
Вън, вън от туй гнездо на смърт, зараза
и неестествен сън! По-висша власт,
която ний не можем да оспорим,
разбърка замислите ни! Ела!
Съпругът ти почива бездиханен
до твойта гръд. И Парис е мъртвец.
Ела, ела! Ще ти намеря място
в обител на смирени монахини!
Недей разпитва! Стражата е близко!
Ела! Жулиета! Трябва да вървим!

ЖУЛИЕТА

Върви самичък! Аз оставам тук!

N Брат Лоренцо излиза.

Какво е туй в ръката му? Отрова?
Защо избърза с нея, мой любими?
Какъв си лош — изпил до капка всичко!
А аз какво да правя? Ще целуна
тез твои устни — капчица отрова
по тях ще има! Те ще ме приспят
със своята целувка!

N Целува го.

Още топли!

НАЧАЛНИК НА СТРАЖАТА _ (отвън) _
Води, момче! Къде са?

ЖУЛИЕТА

Пристигат вече. Трябва да побързам!
Благословен кинжал!

N Измъква кинжала на Ромео.

Влез леко тука,
във ножницата си, и дай ми смърт!

N Пробожда се и пада.

N Влизат Пажът и стражата.

ПАЖЪТ

Тук беше! Дето факлата гори!

НАЧАЛНИК НА СТРАЖАТА

Таз локва е от кръв! Да се претърси
веднага гробището! Който бъде
открит във него, да се задържи!

N Неколцина Стражи излизат.

Ужасно зрелище! Трупът на графа!
Жулиета — още топла и кървяща,
убита току-що, макар да беше
погребана преди два дни!... Ти бързай,
извикай княза! Ти върви, буди
роднините им! Нека дойдат всички —
Монтеки, Капулети! А пък вие
претърсвайте!

N Излизат още неколцина Стражи.

Ний виждаме ги где лежат, но где
лежи причината, за да лежат —
туй нужно е да видим най-подробно!

N Влизат неколцина Стражи, водещи Балтазар.

ВТОРИ СТРАЖ

Слугата на Ромео заловихме!
Във гробището беше! Ето там!

НАЧАЛНИК НА СТРАЖАТА

Задръжте го, додето дойде князът!

N Влиза Брат Лоренцо, следван от Страж.

ТРЕТИ СТРАЖ

Един монах — трепери и въздиша!
Открихме го да иде откъм вас
със този лост и кирка във ръка!

НАЧАЛНИК НА СТРАЖАТА

Съмнителен е. Да се задържи!

N Влиза Князът със свитата си.

КНЯЗЪТ

Каква беда, събудена тъй рано,
събуди ни от утринния сън?

N Влизат Капулети и Синьора Капулети.

КАПУЛЕТИ

Какво е станало, та всички тичат
и викат из града? Какво крещят?

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

Едни: „Ромео!“, други: „Жулиета!“,
а трети: „Парис!“ И се стичат вкупом
към нашта гробница.

КНЯЗЪТ

Отново питам:
каква ужасна вест слуха ни плаши?

НАЧАЛНИК НА СТРАЖАТА

Владетелю, тоз труп е на граф Парис.
А този — на Ромео. Там лежи
покойната Жулиета, още топла
и с нож в гръдта!

КНЯЗЪТ

Да се открие кой е
извършил туй чудовишно злодеяние!

НАЧАЛНИК НА СТРАЖАТА

Откриме тука тоз монах и този
служител на покойния Ромео,
със сечива в ръцете, със които
отваряли са гробницата, явно!

КАПУЛЕТИ

О, небеса! О, гледай, гледай, жено,
от чедото ни още блика кръв!
О, тоз кинжал объркал е дома си —
напуснал ножницата на Монтеки
той влязъл е в гръдта на дъщеря ни!

СИНЬОРА КАПУЛЕТИ

О, тази гледка е камбанен звън,
подканващ старата ми плът към гроба!

N Влизат Монтеки и други.

КНЯЗЪТ

Ела, Монтеки! Рано си се вдигнал,
да видиш своя син по-рано легнал!

МОНТЕКИ

Жена ми, княже, тази нощ почина
от мъка по изгнаното ни чадо.
Какво ми готви още злата орис?

КНЯЗЪТ

Виж там и сам ще разбереш какво!

МОНТЕКИ

О, синко невъзпитан! Да избързаш
и влезеш пред родителя си в гроба!

КНЯЗЪТ

За кратко сдръжете горестния вопъл,
додето изясним на този ужас
причината, развитието, края!
След туй във мъката ще ви предвождам
дори и до смъртта. Но дотогава
носете своята болка търпеливо!
Заподозрените да се явят!

БРАТ ЛОРЕНЦО

От тях съм аз най-главният: най-малко
способен за туй дело, но най-много
от уликите сочен за виновен.
Защитник-обвинител, тук заставам
пред вас да се виня и оправдавам!

КНЯЗЪТ

Тогава говори, каквото знаеш!

БРАТ ЛОРЕНЦО

Ще бъда кратък, тъй като е кратък
за дълги речи моят жизнен срок.
Ромео — този тук — бе мъж на тази
девойка — Жулиета, а пък тя
бе негова жена. Аз сам венчах ги,
ала денят на тайната им сватба
бе ден и за Тибалтовата гибел,
която прати младия съпруг
в изгнание. По него Жулиета
бе скръбна — не по своя братовчед;
а вий, за да отмахнете скръбта й,
я обещахте и насила щяхте
да я омъжите за графа Парис.
Нещастницата! С ужас във очите
при мен дотича тя и ме закле
да я спася от този втори брак,
заплашвайки ме, че в противен случай
ще се убие в моята килия.
Тогава аз — от опита си воден —
й дадох приспивателна настойка
и тя подейства, както и очаквах,
придавайки й външен вид на мъртва.
В туй време аз написах на Ромео
да дойде тука, за да я измъкнем
от временния гроб — сега, в таз нощ,
когато силата на мойта смес
бе длъжна да престане. Но монахът,
когото бях изпратил към Ромео,
бе задържан случайно и ми върна
писмото едва снощи. Нямах как
и във часа, когато Жулиета
би трябвало да се събуди, аз
дойдох да я измъкна сам от склепа
на нейните деди, като си мислех
да я укрива в своята килия
и да извикам втори път Ромео
да си я вземе. Но когато дойдох —
минути преди времето, — видях
граф Парис и Ромео бездиханни.
Жулиета се пробуди в този миг
и, молейки я да се примири

със волята Господня, аз опитах
да я измъкна вѣн, но шум от стража
изплаши ме, а тя не пожела
да ме последва — и с отчаян жест
посегнала е — явно — върху своя
тъй млад живот! Това е моят разказ.
За брака таен дойката ѝ знае.
И ако вий намерите, че има
за случилото се вина във мен,
приложили закона си най-строго,
скъсете, моля, с някой ден и два
тоз стар живот, на път и без това!

КНЯЗЪТ
Ний знаем те за праведен човек.
Да чуем и слугата на Ромео!

БАЛТАЗАР
Аз съобщих на своя господар
вестта за Жулиетината смърт.
Препуснахме от Мантуа дотука
и тук, пред гробницата, той ми даде
това писмо от него за баща му
и ме заплаши, че ще ме убие,
ако не го оставя сам във гроба.

КНЯЗЪТ
Подай това писмо! Ще го прегледам.
Къде е пажът на граф Парис, който
е викнал стражата?... Момче, кажи ни
какво е дирил твоят господар
из тез места?

ПАЖЪТ
Той носеше цветя
на мъртвата. Отпрати ме встрани,
ала един със факла се опита
да влезе в гробницата. Господарят
измъкна шпагата си срещу него,
а аз побягнах да извикам помощ.

КНЯЗЪТ
С писмото си Ромео потвърждава
словата на монаха. Той разказва
за тяхната любов и за това
как той, узнал за нейната кончина,
от беден аптекар отрова купил
и с нея тук дошъл, за да умре
под този свод до своята Жулиета.
Къде са тези кръвни врагове?
Монтеки? Капулети? Вижте как
наказана бе вашата вражда:
чрез любовта небето умъртви
едничките ви радости! Уви,
и аз, задето гледал бях през пръсти
на крамолите ви, загубих двама
от своите близки. Да, платихме всички.

КАПУЛЕТИ
Ръката си ми дай, Монтеки, братко!

Едничка нея аз ти искам в откуп
за своята Жулиета!

МОНТЕКИ

Не, ще имаш
по-щедър дар. На нея аз ще вдигна
прекрасен паметник от чисто злато,
тъй дивен, че Верона, докогато
се казва тъй, ликът ѝ ще блести,
най-пръв от всички градски красоти!

КАПУЛЕТИ

А аз Ромео в злато ще излея,
та той навеки да стои до нея
и да се помнят две дечица мили,
враждите на бащите си платили!

КНЯЗЪТ

На съд печален тръгвайте след мен!
На дрязгите ви дойде мирен край,
но в облаци е идващият ден,
защото досега светът не знай
любов по-чиста и съдба по-клета
от тези на Ромео и Жулиета!

N Излизат.

КРАЙ

© Валери Петров, превод от английски

William Shakespeare
The Tragedy of Romeo and Juliet, 1595

Сканиране, разпознаване и редакция: Alegria, 2009
Последна редакция: NomaD, 2009

Издание:
Уилям Шекспир. Ромео и Жулиета
Издателска къща „Пан“